

Sylwia Rapacka
Katarzyna Wójcik

Program nauczania języka obcego

w klasach
I–III i IV–VIII
szkoły podstawowej

**Wydawnictwo Naukowe PWN SA
Warszawa 2023**

Spis treści

1. Metryczka programu.....	3
2. Wstęp.....	4
3. Koncepcja programu i warunki jego realizacji.....	5
3.1. Opis programu	5
3.2. Użytkownicy programu	6
3.2.1. Charakterystyka uczniów I etapu edukacyjnego.....	7
3.2.2. Charakterystyka uczniów II etapu edukacyjnego.....	8
3.3. Warunki realizacji programu	9
3.3.1. Liczebność grupy	10
3.3.2. Wyposażenie pracowni językowej i szkoły	11
4. Cele edukacyjne	12
4.1. Cele kształcenia ogólnego według nowej podstawy programowej	12
4.2. Cele kształcenia językowego – Założenia podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego	13
4.2.1. I etap edukacyjny	15
4.2.2. II etap edukacyjny	16
4.3. Ogólne cele kształcenia językowego dla I i II etapu edukacyjnego	16
4.3.1. I etap edukacyjny	16
4.3.2. II etap edukacyjny	17
4.4. Cele szczegółowe	17
4.5. Komunikacja na lekcji języka obcego	20
4.6. Rozwijanie kompetencji interkulturowej	21
5. Zakres tematyczny, treści nauczania i wymagania szczegółowe na poszczególnych etapach edukacyjnych.....	24
5.1. Zakres tematyczny	24
5.2. I etap edukacyjny (edukacja wczesnoszkolna – klasy I–III – wersja I.1.).....	25
5.3. II etap edukacyjny (klasy IV–VIII – wersja II.1.).....	27
6. Uwagi metodyczne związane z realizacją programu	31
6.1. Metody pracy	31
6.1.1. Metody i techniki nauczania stosowane na I etapie edukacyjnym.....	31
6.1.2. Metody i techniki nauczania stosowane na II etapie edukacyjnym	36
6.2. Formy pracy stosowane na poszczególnych etapach edukacyjnych	42
7. Informacja zwrotna dla ucznia.....	44
8. Opis założonych osiągnięć uczniów według Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego	46
8.1. Poziom A1	46
8.2. Poziom A2/A2+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)	48
8.3. Przewidywane umiejętności ucznia po I etapie edukacyjnym	52
8.4. Przewidywane umiejętności ucznia po II etapie edukacyjnym	53
9. Ewaluacja procesu dydaktycznego – kontrola i ocenianie osiągnięć.....	57
9.1. Ewaluacja procesu dydaktycznego na I etapie edukacyjnym.....	57
9.2. Ewaluacja procesu dydaktycznego na II etapie edukacyjnym.....	58
10. Ocena wewnątrzszkolna.....	59
10.1. Zadania sprawdzające i ich ocenianie na I etapie edukacyjnym	59
10.2. Zadania sprawdzające i ich ocenianie na II etapie edukacyjnym	60
11. Ocenianie	62
12. Podsumowanie	63
13. Bibliografia	64
14. Przykładowe zadania: stacje samodzielnego uczenia się, testy samokontroli, strony z portfolio językowego, projekty, teatrzyki.....	65
14.1 Ćwiczenia do stacji samodzielnego uczenia się.....	65
14.3. Strony do portfolio językowego ucznia z autoewaluacją.....	73
13.3. Projekty.....	75
14.4. Teatrzyki	77

1. Metryczka programu

Przedmiot: język obcy nowożytny nauczany w szkole podstawowej w klasach I–III i IV–VIII

Poziom: Kurs podzielony na dwa etapy edukacyjne – I i II.

- **I etap edukacyjny** – kl. I–III
- **II etap edukacyjny** – jako **kontynuację** – kl. IV–VIII

Realizacja programu umożliwi osiągnięcie poziomu A1 dla I etapu edukacyjnego oraz **A2+** (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi) dla II etapu edukacyjnego według *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego* w zależności od liczby godzin przewidzianych na jego realizację lub od momentu rozpoczęcia nauki języka obcego.

Informacje o autorkach

Sylwia Rapacka

- Absolwentka Filologii Germańskiej i Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego
- Pracownik Katedry Językoznawstwa Niemieckiego i Stosowanego z tytułem doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa
- Wykładowca dydaktyki i metodyki na Uniwersytecie Łódzkim
- Wieloletnia opiekunka praktyk studenckich
- Absolwentka projektu doskonalenia zawodowego nauczycieli organizowanego przez CODN
- Dyplomowany *Teacher Trainer* z wieloletnim doświadczeniem w organizowaniu i prowadzeniu form doskonalenia zawodowego z dydaktyki i metodyki nauczania języka niemieckiego jako języka obcego
- Edukator nauczycieli języka niemieckiego
- Autorka wielu publikacji z dziedziny dydaktyki i metodyki nauczania języka niemieckiego
- Współautorka i autorka podręcznika do nauki języka niemieckiego

Katarzyna Wójcik

- Absolwentka kierunku Filologia Germańska i Literaturoznawstwo Uniwersytetu Lipskiego
- Pracownik Studium Języków Obcych, wykładowca i lektor języka niemieckiego w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej
- Tłumacz przysięgły języka niemieckiego
- Nauczycielka języka niemieckiego i angielskiego na wszystkich etapach edukacyjnych
- Nauczycielka dyplomowana i egzaminator maturalny z wieloletnim stażem pracy
- Wieloletnia opiekunka młodzieżowych wymian polsko-niemieckich w ramach *Jugendwerk* i staży zawodowych w ramach programów Leonardo i Erasmus+
- Edukator nauczycieli języka niemieckiego
- Autorka publikacji z dziedziny dydaktyki i metodyki nauczania języka niemieckiego
- Recenzentka i konsultantka metodyczna podręcznika do nauki języka niemieckiego „Pewniak gimnazjalny”

2. Wstęp

Życie i funkcjonowanie w zjednoczonej Europie i współczesnym świecie bez umiejętności posługiwania się choćby jednym z języków obowiązujących w państwach należących do Unii Europejskiej jest niemalże niemożliwe. Znajomość języków obcych umożliwia nawiązywanie kontaktów z przedstawicielami innych kultur, uczy tolerancji wobec nich i lepszego ich zrozumienia. Umiejętność porozumiewania się w języku obcym potrzebna jest również w zdobywaniu informacji o otaczającej nas rzeczywistości oraz umożliwia odnalezienie się w realiach współczesnego świata.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej świadome, jak ważna jest umiejętność posługiwania się językiem obcym, a tym samym porozumiewanie się pomiędzy obywatelami zjednoczonej Europy, opracowały wspólną politykę edukacyjną w zakresie nauczania języków obcych. Jej szczegółowy opis znaleźć można w dokumencie *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Stanowi on realizację głównego celu Rady Europy, którym jest „osiągnięcie większej jedności wśród państw – członków Rady” przez „podejmowanie wspólnych działań w sferze kulturalnej”.¹ Sfera ta rozumiana jest tutaj jako posługiwanie się językami obcymi, dzięki czemu możliwa jest wymiana kulturalna. Dobra znajomość języków obcych wśród obywateli Europy może ułatwić komunikację i kontakty pomiędzy ludźmi, dzięki czemu zwiększy się mobilność Europejczyków, poszerzy zakres ich wzajemnego zrozumienia i współpracy, co z kolei pozwoli przezwyciężyć przejawy uprzedzeń i dyskryminacji. Skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – stanowi nadrzędny cel kształcenia językowego na wszystkich etapach edukacyjnych w polskich szkołach.

W celu ułatwienia opanowania języka obcego w sposób umożliwiający swobodną komunikację, rozpoczynamy systematyczną naukę jak najwcześniej, aby uczeń wraz z poznawaniem własnej kultury mógł kształtować wrażliwość na inną. Ważne jest także zapewnienie spójności i ciągłości w procesie nauczania języka na poszczególnych etapach edukacyjnych. To sprzyja nie tylko stałemu i systematycznemu kształceniu umiejętności językowych, ale i rozwojowi kompetencji interkulturowej, wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowaniu postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur.

¹ Coste, D., North, B., Sheils, J., Trim, J. *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003. s. 14.

3. Koncepcja programu i warunki jego realizacji

3.1. Opis programu

Większość programów traktuje naukę języka obcego nowożytnego na poszczególnych etapach edukacyjnych jako osobne i często niezależne od siebie cykle kształcenia. Taka sytuacja powoduje, że uczniowie rozpoczynają naukę języka obcego na kolejnych etapach edukacyjnych za każdym razem od początku, bez możliwości jej kontynuowania w oparciu o zrealizowany wcześniej materiał. Niniejsza publikacja powstała zaś jako chęć wyjścia naprzeciw potrzebom stworzenia jednolitego programu nauczania języka obcego w ośmioletnim systemie kształcenia obejmującym edukację w szkole podstawowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej podziału na dwa etapy edukacyjne.

Program ujmuje naukę języka obcego w klasach I–III, tj. na I etapie edukacyjnym – w nauczaniu wczesnoszkolnym oraz na II etapie edukacyjnym – w klasach IV–VIII, jako nauczanie ciągłe i systemowe, ale z uwagi na specyfikę tych dwóch etapów edukacyjnych zakłada dostosowanie nauczania języka obcego do charakteru procesu dydaktycznego dla tych dwóch grup wiekowych: ich możliwości, potrzeb i zainteresowań, dlatego ma układ koncentryczno-spiralny. Oznacza to, że zagadnienia realizowane w klasach I–III i IV–VIII są takie same, tylko wprowadzane, systematyzowane i automatyzowane w inny sposób, zgodnie z rozwojem psychicznym i emocjonalnym dzieci.

Takie ujęcie nauczania języka obcego w szkole podstawowej umożliwia realizację tego programu przez uczniów **uczących się języka obcego od pierwszej klasy szkoły podstawowej i kontynuujących ją w kolejnych klasach**. Program zakłada bowiem w klasach IV–VIII kontynuowanie tematyki I etapu edukacyjnego oraz poszerzanie materiału o nowe treści, czym dostosowuje się do rozwoju uczących się, do ich potrzeb i możliwości, czyli zmienia się w miarę „dorastania” uczniów i zmian kręgu ich zainteresowań.²

Z uwagi na specyfikę nauczania i uczenia się w klasach I–III i IV–VIII oraz różnic rozwojowych uczniów w tych dwóch grupach wiekowych program zakłada również zastosowanie w procesie nauczania różnych metod, tak aby były one adekwatne do cech rozwojowych odbiorcy. Na etapie wczesnoszkolnym proponowane jest nauczanie multisensoryczne, całościowe i wszechstronne – poprzez zabawę, ale także poprzez prowokowaną przez nauczyciela interakcję i działanie.³ Taki model nauczania ma prowadzić do wykształcenia pozytywnego stosunku do nauki języka obcego i rozwinięcia motywacji poznawczej uczniów potrzebnej na kolejnych etapach edukacji.

W klasach IV–VIII zaproponowano natomiast (obok kontynuowania zadań polegających na zabawie z językiem) wprowadzanie innych metod i technik nauczania, dostosowanych do tzw.

² Por. Okoń, W. *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2003, s. 126.

³ Iluk, J. *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?* Wydawnictwo Gnome, Katowice 2002, s. 23.

nauczania systematycznego⁴, czyli stosowanie konkretnych zadań dydaktycznych, których celem jest systematyzowanie i utrwalanie zdobytej wiedzy. Program zakłada stopniowanie trudności zadań, adekwatnie do rozwoju emocjonalnego i intelektualnego odbiorców.

Program uwzględnia założenia zawarte w Ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo Oświatowe oraz Ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy Wprowadzające Ustawę – Prawo Oświatowe oraz Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. zmieniającemu rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, a także założenia dokumentu opracowanego na zlecenie Rady Europy, tj. *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*.

Dla autorek najważniejszym celem przy opracowaniu programu była przydatność, wyrażająca się w praktyczności i przejrzystości treści. Stąd **każdy z tematów omawianych w niniejszym programie został podzielny na dwie części, odpowiadające dwóm etapom edukacyjnym**. Taki układ programu daje możliwość łatwego odnalezienia konkretnej informacji dla danego etapu edukacyjnego. Zamierzeniem naszym było również, aby program ten służył doskonaleniu procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz poprawie jakości pracy nauczyciela, a przez to sprzyjał rozwojowi umiejętności językowych uczniów. Chcielibyśmy, aby był on pomocą w codziennej pracy nauczyciela, a podane przykłady działań dydaktycznych stanowiły inspirację do tworzenia dla uczniów wspaniałych lekcji języka obcego.

Sylwia Rapacka

Katarzyna Wójcik

3.2. Użytkownicy programu

Nauczyciele języka obcego nowożytnego uczący w szkole podstawowej w:

- klasach I–III
- klasach IV–VIII

Program ma na celu pomóc nauczycielom w przygotowaniu i realizacji procesu nauczania, tj. przy:

- doborze odpowiednich materiałów dydaktycznych,
- określaniu celów nauczania,
- przygotowaniu rozkładów materiału nauczania,
- doborze odpowiednich metod i technik nauczania uwzględniających specyfikę pracy z uczniami na kolejnych etapach edukacyjnych,
- wyborze odpowiednich metod kontroli osiągnięć uczniów.

Program wyszczególnia i opisuje zasady organizacji procesu dydaktycznego, cele nauczania języka obcego na poszczególnych etapach edukacyjnych, prezentuje treści nauczania, formy

⁴ Komorowska, H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003, s. 34-38.

i techniki wykorzystywane w nauczaniu języka obcego na poszczególnych poziomach kształcenia oraz omawia sposoby oceniania osiągnięć uczących się. Uczniowie stanowią podmiot procesu dydaktycznego, na który skierowane są wszelkie działania nauczycieli. Niniejszy program umożliwia organizowanie procesu nauczania z pełnym uwzględnieniem potrzeb i predyspozycji uczących się.

3.2.1. Charakterystyka uczniów I etapu edukacyjnego

Uczniowie klas I–III stanowią bardzo zróżnicowaną grupę odbiorców pod względem rozwoju fizycznego, emocjonalnego, posiadanej wiedzy oraz doświadczeń zdobytych w okresie wczesnego dzieciństwa. Pierwsza klasa szkoły stanowi etap przejściowy ze względu na zmianę dotychczasowej aktywności dzieci ze spontanicznej zabawy w system działań sterowanych przez obowiązki okresu szkolnego. W młodszym wieku szkolnym, tj. w okresie trwającym od 6/7 do 9/10 roku życia, następuje dynamiczny rozwój fizyczny, kognitywny, emocjonalny i społeczny. Dziecko wkraczające w progi szkoły musi poradzić sobie z nowym środowiskiem oraz zadaniami, które ma do zrealizowania, tj. zdobywaniem wiedzy, rozwijaniem umiejętności potrzebnych do jej uporządkowania i organizowania, a także ze znalezieniem swojego miejsca w nowej grupie rówieśniczej.⁵ To przyczynia się do nabywania nowych umiejętności, które pomogą w osiągnięciu tzw. dojrzałości szkolnej oraz w rozpoczęciu świadomej i systematycznej nauki.

Nauka na tym etapie edukacyjnym ma charakter poznawczy. Dzieci poszerzają swą wiedzę o otoczeniu, zwiększa się pojemność ich pamięci, jej trwałość oraz szybkość zapamiętywania. Pamięć, do tej pory mechaniczna, zaczyna przekształcać się stopniowo w logiczną, dlatego dzieci starają się oprócz najprostszej strategii zapamiętywania nowych informacji – powtarzania, stosować i inne, które pomagają zapamiętywać, przechowywać i reprodukować nowo poznany materiał.

Zmiany zachodzące w rozwoju dzieci wymuszają na nauczycielu stosowanie różnych metod nauczania. Na początku nauki, kiedy przeważa jeszcze uwaga mimowolna, spontaniczna, kontrolowana przez bodźce płynące z otoczenia, zaleca się łączenie treści nauczania z konkretnymi sytuacjami znanymi uczniom oraz wykorzystywanie przedmiotów symbolizujących nauczane treści. Uczniowie uczą się szybko, ale zapominają jeszcze szybciej, dlatego muszą mieć możliwość wielokrotnego powtarzania tego samego materiału w różnorodny sposób. Konieczna jest częsta zmiana charakteru ćwiczeń, gdyż uwaga mimowolna zależy od rodzaju bodźca, który ją wywołał.

W planowanych ćwiczeniach należy aktywizować różne zmysły, zmieniać formy pracy oraz rodzaje aktywności uczniów. Stopniowo należy wprowadzać metody pozwalające na rozwijanie pamięci logicznej. W klasie II i III dzieci coraz częściej cieszą się z możliwości zdobywania

⁵ Por. Stefańska-Klar, R. *Późne dzieciństwo. Młodszy wiek szkolny*. [w:] Harwas-Napierała B., Trempała, J. *Psychologia rozwoju człowieka*. (t. II) PWN, Warszawa 2000, s. 130.

nowych umiejętności. Doskonałą pamięć, uwagę, myślą logicznie i abstrakcyjnie. Rozwijają trwałość pamięci poprzez stosowanie strategii zapamiętywania, stają się też coraz bardziej samodzielne i niezależne, potrafią ocenić własne umiejętności i postępy.⁶

Czas, w jakim dzieci przyswajają nowy materiał, jest uzależniony od cech indywidualnych, dlatego tempo nauczania powinno być dostosowane do możliwości uczniów. W proces nauczania języka obcego warto również wprowadzać zabawy ruchowe, które uatrakcyjnają zajęcia i rozwijają pamięć kinestetyczną. Podobną funkcję pełnią zadania manualne, np. wycinanie, przyklejanie, odrysowywanie, odwzorowywanie.

Uczniowie łączą wykonywanie czynności z konkretną sytuacją językową, co pomaga ją zapamiętać.⁷ Dzieci w tym wieku podejmują również chętnie aktywności społeczne, uczą się współpracy z rówieśnikami, wywiązywania z określonych obowiązków oraz podporządkowania przyjętym normom społecznym, dlatego chętnie biorą udział w różnych formach scenicznych, tj. w krótkich wystąpieniach okolicznościowych, akademiach, pracach projektowych i miniteatrykach. Wprowadzenie takich form pracy do nauczania języka obcego uatrakcyjni naukę, ale również kształtuje i ćwiczy poprawną wymowę zarówno w języku obcym, jak i ojczystym.⁸

3.2.2. Charakterystyka uczniów II etapu edukacyjnego

W klasach IV–VIII uczniowie stanowią bardziej jednolitą grupę, choć i tu dostrzec można pewne różnice rozwojowe. Niektórzy uczniowie charakteryzują się jeszcze pamięcią mechaniczną i myśleniem konkretnym, u innych zaczyna dominować już pamięć logiczna oraz myślenie abstrakcyjne. Oznacza to, że w procesie nauczania języka obcego obok nauczania multisensorycznego, należy wprowadzać nauczanie systematyczne polegające na stosowaniu regularnych zadań dydaktycznych. Proces ten musi przebiegać jednak stopniowo i adekwatnie do możliwości uczniów.

Od dzieci w tym wieku można również wymagać samodzielnej pracy nad językiem i częściowego przejęcia odpowiedzialności za efekty procesu nauczania. Uczniów należy traktować jednak bardzo indywidualnie i pomagać tym, którzy jeszcze nie są na to gotowi. Wsparciem dla procesu nauczania i uczenia się języka obcego na tym etapie jest możliwość wykorzystania na lekcji krótkich tekstów oraz kształcenia komunikacji pisemnej, tj. umiejętności rozumienia tekstu czytanego oraz tworzenia krótkich wypowiedzi pisemnych. Uczniowie potrafią już zapisywać przykłady lub sporządzać krótkie notatki, co pomaga zapamiętać nowy materiał. Coraz chętniej będą również podejmować próby samodzielnej pracy nad poprawnością językową na podstawie objaśnień i komentarzy gramatycznych nauczyciela.

⁶ Por. Iluk, J., op. cit. s. 41.

⁷ Por. Pamuła, M. *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2006, s. 9-10.

⁸ Dokładną charakterystykę uczniów I etapu edukacyjnego znaleźć można w: Harwas-Napierała B., Trempała, J. *Psychologia rozwoju człowieka*. (t. II). PWN, Warszawa 2000.

W późniejszym etapie nauki (tj. w klasach VI–VIII) wydłuża się okres koncentracji uczniów oraz powiększa się trwałość ich pamięci, co daje nauczycielowi możliwość organizowania dłuższych zadań kształcących poszczególne sprawności językowe oraz automatyzujących nowo poznany materiał. Nie należy jednak całkowicie rezygnować z dotychczasowych metod nauczania, tj. krótkich, różnorodnych ćwiczeń aktywizujących wszystkie zmysły oraz gier i zabaw ruchowych. Pomagają one w procesie zapamiętywania i uczenia się, jak również w płynnym przejściu z jednego do drugiego etapu edukacyjnego.

Od młodzieży w tym wieku można również wymagać podejmowania prób częściowego przejęcia odpowiedzialności za efekty procesu dydaktycznego – odpowiedzialności za własną naukę, poprzez wprowadzanie zadań sprawdzających wiedzę do samodzielnego wykonania, zachęcanie do wykonywania różnorodnych projektów oraz systematyczną ewaluację procesu uczenia się.

Pracując na tym etapie edukacyjnym, należy również pamiętać o zjawisku presji grupy rówieśniczej. Polega ono na tym, że reakcje kolegów i koleżanek są wyznacznikiem sposobu postępowania. Na lekcji objawia się to niechęcią w podejmowaniu prób wypowiedzi na plenum klasy w obawie przed ewentualnym wyśmianiem lub żartami z popełnianych błędów. To obliuguje nauczyciela do przygotowania ćwiczeń umożliwiających przede wszystkim pracę indywidualną, w parach lub grupach. Zmienia się wobec tego rola nauczyciela – z osoby organizującej cały proces uczenia się staje się on osobą sterującą działaniami uczniów i kontrolującą efekty postępów w nauce. Nauczyciel ma być kompetentny i sprawiedliwy. Rozbudzona u uczniów motywacja poznawcza oraz aktywność grupowa warunkują ocenę nauczyciela. Ta z kolei wpływa na stosunek do nauczanego przez niego przedmiotu oraz na potrzebę dalszej nauki języka obcego.⁹

Dla uczniów w tym wieku niezmiernie ważna jest postawa nauczyciela, który ma być kompetentny w przekazywaniu wiedzy i sprawiedliwy w ocenianiu. Nauczyciel jest nie tylko osobą przekazującą wiedzę, ale i wzorem postaw. Dlatego też ważna jest nie tylko jego wiedza merytoryczna, ale również przygotowanie pedagogiczne do wykonywania zadań. Pomocny w tym względzie powinien być niniejszy program nauczania.

3.3. Warunki realizacji programu

Efektywność realizacji programu zależy od warunków, w jakich jest on stosowany, oraz od metod i technik nauczania stosowanych przez nauczyciela. Nauczanie języka obcego z zastosowaniem niniejszego programu może odnieść planowany skutek – opanowanie przez uczniów podstawowego poziomu biegłości językowej A1 (I etap edukacyjny) lub A2+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi) na II etapie edukacyjnym. W przypadku, gdy zgodnie

⁹ Por. Komorowska, H. op. cit., s. 31-35.

z propozycją MEN przewiduje się naukę języka obcego w wymiarze 2–3 godzin lekcyjnych tygodniowo, na poszczególnych etapach edukacyjnych uczniowie osiągają następujące wyniki:

- I etap edukacyjny – obejmuje uczniów rozpoczynających naukę języka obcego. Uczniowie na tym etapie posługiwać się będą językiem obcym w formie bardzo krótkich wypowiedzi, które charakteryzują się prostymi strukturami gramatycznymi. Reakcje językowe polegać będą jedynie na zastosowaniu zapamiętanych wzorów, zaś komunikowanie się odbywać się będzie w podstawowym zakresie – w sytuacjach życia codziennego.
- II etap edukacyjny – obejmuje uczniów kontynuujących naukę języka obcego, którzy ukończyli już trzyletni etap wczesnoszkolny lub rozpoczęli naukę języka obcego na poziomie klasy IV. Realizując wersję podstawową, uczniowie powinni osiągnąć poziom A2+, tj. posługiwać się językiem obcym na podstawowym poziomie, czyli powinni rozumieć proste wypowiedzi dotyczące tematów związanych z życiem codziennym, porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych i w prosty sposób nazywać i opisywać swoje otoczenie. W zakresie rozumienia wypowiedzi uczniowie powinni osiągnąć poziom kompetencji językowych zbliżonych do poziomu B1. Ten poziom językowy cechuje rozumienie tekstów dotyczących dnia codziennego, samodzielność w posługiwaniu się językiem obcym w większości rutynowych sytuacji życia codziennego i umiejętność formułowania dłuższych wypowiedzi.

3.3.1. Liczebność grupy

Głównym celem nauczania języka obcego jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnej osób uczących się. Podstawowym warunkiem umożliwiającym jej rozwój jest mała liczba uczniów biorących udział w zajęciach dydaktycznych. Dobre efekty dydaktyczne można osiągnąć przede wszystkim w małych grupach, nieprzekraczających 8–12 dzieci. Praca w małych grupach pozwala na przeznaczenie większej ilości czasu na indywidualny kontakt z uczniami. Realizacja programu w większych grupach jest trudniejsza do osiągnięcia, gdyż nauczanie w takich grupach jest mniej efektywne i nie jest dostosowane do wszystkich stylów uczenia się oraz uniemożliwia stałą kontrolę postępów w nauce.¹⁰

W Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. przewidziane zostało zapewnienie przez szkołę kształcenia uczniów w grupach o zbliżonym poziomie biegłości w zakresie języka obcego nowożytnego. Realizacja tego wymagania może wiązać się z podziałem klasy na grupy bądź stworzeniem grup językowych międzyoddziałowych. Podział na grupy może nastąpić już od I etapu edukacyjnego.

¹⁰ Por. Iluk, J. op. cit., s. 36.

3.3.2. Wyposażenie pracowni językowej i szkoły

Realizacja programu zakłada posiadanie przez nauczyciela języka obcego własnej pracowni językowej lub dostępu do pracowni, w której będą odpowiednie pomoce dydaktyczne umożliwiające prowadzenie zajęć językowych.

W pracowni językowej, obok standardowego wyposażenia w postaci tablicy i kredy, powinny znaleźć się takie środki dydaktyczne, jak: tablica interaktywna, tablica kolorowa, odtwarzacz CD/plików dźwiękowych, telewizor, odtwarzacz wideo, słowniki, mapy, tablice edukacyjne, gry dydaktyczne.

W przypadku nauczania dzieci na I etapie edukacyjnym mile widziane jest również odpowiednie umeblowanie pracowni językowej, w której znalazłoby się miejsce na prowadzenie zajęć ruchowych, plastycznych i inscenizacyjnych zintegrowanych z nauczaniem języka obcego (wydzielone miejsce z wykładziną bądź dywanem na podłodze lub odpowiednie ustawienie stołów; najlepszym rozwiązaniem byłoby podzielenie sali dydaktycznej na dwie części: edukacyjną i rekreacyjną).

W nauczaniu języka na II etapie edukacyjnym należy zastosować dodatkowe pomoce w postaci słowników dwujęzycznych, gazet lub czasopism niemieckojęzycznych, plansz językowych oraz zapewnić dostęp do komputerów ze stałym łączem internetowym.

Wyposażenie pracowni powinno umożliwiać wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne.

Pracownia językowa i szkoła powinny dysponować wyposażeniem umożliwiającym organizowanie wydarzeń związanych z językami obcymi nowożytnymi, np. konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków obcych nowożytnych, zajęcia teatralne, udział w programach europejskich typu *eTwinning*, które umożliwiają uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka docelowego.

4. Cele edukacyjne

Z uwagi na specyfikę programu obejmującego nauczanie języka obcego nowożytnego na dwóch etapach edukacyjnych przedstawiono w nim ogólne założenia kształcenia w szkole podstawowej, a także sformułowano odrębne cele kształcenia językowego, ogólne cele językowe i wychowawcze oraz szczegółowe cele językowe w ramach poszczególnych sprawności dla obydwu poziomów. Program uwzględnia wszystkie umiejętności kluczowe określone w nowej podstawie programowej dla obu etapów edukacyjnych.

4.1. Cele kształcenia ogólnego według nowej podstawy programowej

Cele kształcenia ogólnego w szkole podstawowej według nowej podstawy programowej zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (poz. 356), załącznik nr 2.

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:

- 1) wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- 2) wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej;
- 3) formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- 4) rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- 5) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- 6) ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- 7) rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- 8) wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- 9) wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
- 10) wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;
- 11) kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;

- 12) Zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- 13) ukierunkowanie ucznia ku wartościom.

4.2. Cele kształcenia językowego – Założenia podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego

Cele kształcenia językowego w szkole podstawowej według nowej podstawy programowej zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (poz. 356), załącznik nr 2.

„Podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych i w szkole podstawowej obejmuje następujące etapy edukacyjne:

- 1) I etap edukacyjny – klasy I–III szkoły podstawowej;
- 2) II etap edukacyjny – klasy IV–VIII szkoły podstawowej.

Na I etapie edukacyjnym każdy uczeń obowiązkowo uczy się jednego języka obcego nowożytnego, natomiast od klasy VII na II etapie edukacyjnym – dwóch języków obcych nowożytnych. Dodatkowo – również od klasy VII szkoły podstawowej – przewidziano możliwość nauczania jednego z dwóch obowiązkowych języków obcych nowożytnych w zwiększonej liczbie godzin w oddziałach dwujęzycznych. Z powyższych względów stworzono kilka wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego odpowiadających sytuacjom wynikającym z rozpoczynania lub kontynuacji nauki danego języka obcego nowożytnego na kolejnych etapach edukacyjnych, z zastrzeżeniem, że należy zapewnić uczniowi możliwość kontynuacji nauki tego samego języka obcego nowożytnego jako pierwszego na wszystkich etapach edukacyjnych, tj. od I klasy szkoły podstawowej do ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej (czyli przez 12 albo 13 lat).

Poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej zostały oznaczone symbolem, na który składają się:

- 1) oznaczenie etapu edukacyjnego (cyfra rzymska – I albo II);
- 2) oznaczenie języka nauczanego jako pierwszy albo drugi (cyfra arabska – 1. albo 2.);
- 3) oznaczenie poziomu nauczania (DJ – dla uczniów oddziałów dwujęzycznych).

Wszystkie warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego zostały opracowane w nawiązaniu do poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych określonych w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ), opracowanym przez Radę Europy. Ze względu na specyfikę ww. dokumentu, przeznaczonego z założenia dla osób dorosłych uczących się języka obcego nowożytnego, powiązanie poszczególnych wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego z poziomami określonymi w ESOKJ ma wyłącznie ułatwić określenie orientacyjnego poziomu biegłości językowej oczekiwanego od ucznia

kończącego dany etap edukacyjny. Powiązanie to nie stanowi jednak żadnego formalnego odniesienia jednego dokumentu do drugiego. Poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego odnoszą się do uczniów w różnym wieku i szczególnie w przypadku uczniów kończących I i II etap edukacyjny nawiązanie do ESOKJ ma charakter bardzo ogólny. W poniższej tabeli przedstawiono poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego w szkole podstawowej.”

Etap edukacyjny	Język obcy nauczany jako...	Wariant podstawy programowej	Opis	Nawiązanie do poziomu ESOKJ
I (szkoła podstawowa, klasy I–III)	pierwszy	I.1.	od początku w klasie I	A1
II (szkoła podstawowa, klasy IV–VIII)	pierwszy	II.1.	kontynuacja z klas I–III	A2+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
		II.1.DJ	dla oddziałów dwujęzycznych	A2+ / B1
	drugi	II.2.	od początku w klasie VII	A1
		II.2.DJ	od początku w klasie VII w oddziałach dwujęzycznych	A1+

Każdy z ww. wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego skonstruowany jest w taki sam sposób: zawiera cele kształcenia stanowiące wymagania ogólne, treści nauczania i umiejętności wyrażone w postaci wymagań szczegółowych oraz zalecenia dotyczące warunków i sposobów realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego na danym etapie edukacyjnym.

Kluczowe dla poszczególnych wariantów są określenia zawarte w opisie poszczególnych wymagań ogólnych i szczegółowych (bardzo podstawowy, podstawowy; bardzo proste, proste itd.). Dotyczy to przede wszystkim wymagania I, tj. znajomości środków językowych. W wymaganiu tym w poszczególnych wariantach podstawy programowej kształcenia ogólnego powtarzane są przykładowe zakresy tematyczne w ramach jednego z kilkunastu tematów

ogólnych. Zakresy te powtarzane są na kolejnych etapach edukacyjnych, co w sposób jednoznaczny wskazuje na konieczność stopniowego rozbudowywania zasobu i poprawności środków językowych w ramach danego tematu. Dla przykładu „bardzo podstawowy zasób środków językowych” w ramach zakresu tematycznego „sprzęt sportowy” (podstawa programowa kształcenia ogólnego w wariantcie II.2.) to w języku angielskim np. *ball*, *skis*, *skates*, sprzęt konieczny do uprawiania ulubionej dyscypliny sportu danego ucznia. Natomiast „podstawowy zasób środków językowych” w ramach tego samego zakresu tematycznego (podstawa programowa kształcenia ogólnego w wariantcie II.1.) to, oprócz wyrazów wyżej wymienionych, również np. *net*, *goal*, *tenis racket*. Należy mieć świadomość, że w przypadku języków obcych nowożytnych innych niż angielski słowa zaliczane do poszczególnych rodzajów zasobów mogą być różne np. ze względu na podobieństwo danego słowa w języku obcym do słowa w języku polskim.

Niniejszy program dotyczy wyłącznie nauczania pierwszego języka obcego nowożytnego w szkole podstawowej na I i II etapie edukacyjnym (I.1. i II.1.).

4.2.1. I etap edukacyjny

Nadrzędnym celem nauczania języka obcego na etapie wczesnoszkolnym jest wspieranie przez szkołę wszechstronnego rozwoju ucznia. Niniejszy program zakłada realizację tego celu ze szczególnym uwzględnieniem zainteresowań, zdolności i umiejętności uczących się.

Realizacja programu gwarantuje uczniowi rozwijanie i kształcenie jego umiejętności, zdolności (kognitywnych i motorycznych), motywacji poznawczej, samodzielności, kreatywności, zainteresowania językiem obcym, refleksji nad własnym procesem uczenia się, umiejętności współzycia w grupie rówieśniczej, wrażliwości na obce kultury oraz tolerancji wobec przedstawicieli innych narodów.

Cele te realizowane są poprzez działalność dydaktyczną uwzględniającą możliwości i potrzeby dzieci, które uczą się i poznają otoczenie wszystkimi zmysłami, całym ciałem. Nauka języka obcego powinna przypominać zabawę, sprawiać radość i przyjemność, a dzięki temu rozbudzać motywację do komunikowania się w języku obcym i do dalszej edukacji językowej.

Zadaniem pierwszego etapu edukacyjnego jest przede wszystkim rozwijanie komunikacji ustnej, czyli rozumienia wypowiedzi ustnej i reagowania na usłyszane wypowiedzi. Uczeń kończący ten etap edukacyjny powinien rozumieć również znaczenie krótkich tekstów, odtwarzać krótkie zwroty, nazywać obiekty i krótko opisywać przedmioty, recytować krótkie wierszyki i śpiewać piosenki, a jeśli chodzi o komunikację pisemną – czytać i przepisywać wyrazy i krótkie zdania.

4.2.2. II etap edukacyjny

Nadrzędnym celem nauczania języka obcego na II etapie edukacyjnym jest opanowanie języka obcego na poziomie umożliwiającym nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z państw języka docelowego. Osiągnięty poziom biegłości językowej stanowić ma również podstawę dla dalszej nauki języka na kolejnych etapach edukacyjnych, aby została zachowana ciągłość edukacji językowej. Program zakłada również edukację ogólnowychowawczą: rozwijanie osobowości, umiejętności i zainteresowań uczniów, ich kompetencji interkulturowej, motywacji poznawczej, samodzielności oraz współdziałania z innymi w procesie uczenia się języka obcego. Stąd konieczna jest taka organizacja procesu nauczania języka obcego, aby uczniowie mogli rozwijać wszystkie sprawności i kompetencje językowe.

4.3. Ogólne cele kształcenia językowego dla I i II etapu edukacyjnego

4.3.1. I etap edukacyjny

W Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. cele kształcenia dla I etapu edukacyjnego (wymagania ogólne edukacji wczesnoszkolnej) zostały opisane w odniesieniu do czterech obszarów rozwojowych dziecka: fizycznego, emocjonalnego, społecznego i poznawczego. Cele edukacji językowej wynikają z tego zapisu i przedstawiają się następująco:

- skuteczne porozumiewanie się w języku obcym,
- wszechstronny rozwój dziecka,
- rozbudzenie pozytywnego nastawienia do języka obcego,
- budowanie postawy tolerancji, otwartości wobec kultur, języków i innych narodowości,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka, rozwijanie jego pasji i zainteresowań.

Cele te powinny być realizowane w następujących warunkach:

- spójność z treściami innych edukacji,
- multisensoryczność w nauczaniu: dźwięk, obraz, ruch,
- dostęp do pomocy dydaktycznych, w tym stałego łącza internetowego,
- wykorzystanie języka jako języka komunikacji podczas zajęć,
- korzystanie z autentycznych materiałów,
- prowadzenie bieżącej nieformalnej diagnozy, w celu dostarczenia informacji zwrotnej dla ucznia i rodzica,
- zachęcanie uczniów do samooceny i do pracy własnej.

4.3.2. II etap edukacyjny

Cele kształcenia językowego, nazwane również wymaganiami ogólnymi, w szkole podstawowej w klasach IV–VIII według nowej podstawy programowej zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (poz. 356), załącznik nr 2 i przedstawiają się następująco:

I. Znajomość środków językowych.

Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.

Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń samodzielnie formułuje krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.

Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie w formie prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

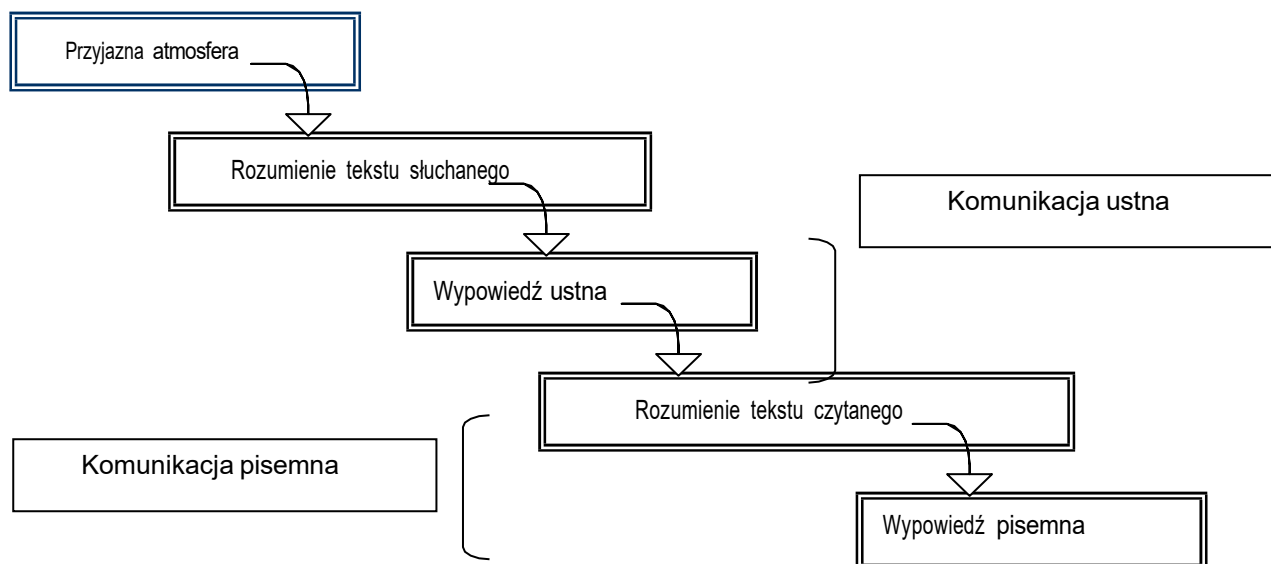
4.4. Cele szczegółowe

Czynnikiem wpływającym na sposób i efekty uczenia się jest motywacja oraz zainteresowanie nauczonym przedmiotem. Motywacja jest ogółem motywów lub potrzeb, które kierują zachowaniem ucznia.¹¹ Wyróżnić można motywację wewnętrzną lub zewnętrzną. Motywacja wewnętrzna „samoczynnie” pobudza uczącego się do działania, które ma dla niego wartość samo w sobie. Motywację zewnętrzną można natomiast kształtować, np. w procesie nauczania. Nauczyciel stwarza zachętę do działania poprzez system nagród, dobór odpowiednich strategii lub materiałów dydaktycznych interesujących ucznia. To pozwala uczniowi otworzyć się na bodźce wykorzystywane w procesie dydaktycznym. One jednak powinny być wprowadzane w określonej kolejności.

Nadrzędnym celem nauki języka obcego jest kształcenie komunikacji językowej – ustnej i pisemnej. Naturalną kolejnością w uczeniu się języka obcego jest rozwijanie początkowo

¹¹ Por. Okoń, W. *Nowy słownik pedagogiczny*. Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2004, s. 256.

komunikacji ustnej, dopiero potem pisemnej. Stąd na lekcji języka obcego powinno się wprowadzać i kształcić poszczególne sprawności językowe w podobnej kolejności: rozumienie tekstu słuchanego, budowanie wypowiedzi ustnej, rozumienie tekstu czytanego i budowy wypowiedzi pisemnej.

Przedstawiony schemat kolejności wprowadzania sprawności językowych obrazuje przyswajanie języka obcego w możliwie naturalny sposób i odpowiada założeniom metody naturalnej stosowanej do dziś w przedszkolach i szkołach bilingwalnych, gdzie język obcy jest środkiem w nauczaniu, lub też metodzie bezpośredniej, powstałej w XIX wieku, jednak z powodzeniem stosowanej obecnie w nauczaniu języków obcych. W myśl metody bezpośredniej na lekcji języka obcego powinien dominować język mówiony. Nauczanie powinno odbywać się bezpośrednio, tj. bez użycia języka ojczystego i odwoływania się *explicite* do reguł gramatycznych.¹² Kontakt z językiem obcym należy zaś rozpocząć od rozwijania receptywnej sprawności słuchania i rozumienia wypowiedzi obcojęzycznej, które stanowią bazę do produkcji językowej, najważniejszej w nauce języka obcego. One też powinny dominować na pierwszym etapie edukacyjnym, kiedy uczniowie wdrażają się w proces dydaktyczny i często mają problemy z pisanem w języku polskim.

Również w klasach IV–VIII rozwijanie umiejętności komunikacji ustnej powinno stanowić podstawę nauczania języka obcego. Na tym etapie nauczyciel musi jednak włączyć w proces dydaktyczny rozwijanie receptywnego rozumienia tekstu czytanego i produktywną sprawność budowy krótkiej wypowiedzi pisemnej, gdyż program zakłada rozwijanie wszystkich sprawności językowych, aby zapewnić minimum komunikacji ustnej i pisemnej.

Cele szczegółowe są do osiągnięcia w przypadku, gdy na I etapie edukacyjnym uczniowie rozpoczną naukę języka obcego w wymiarze 2 godzin, zaś na II etapie edukacyjnym będą ją kontynuować w wymiarze trzech godzin tygodniowo.

¹² Pfeiffer, W. op. cit., s. 71.

I etap edukacyjny	II etap edukacyjny
Rozumienie tekstu słuchanego	
Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie:
• proste polecenia nauczyciela związane z sytuacją w klasie, • proste pytania i wypowiedzi w zakresie poznanego materiału i rozróżnia znaczenie wyrazów o podobnym brzmieniu, • sens wypowiedzi zawierającej znany i utrwalony materiał leksykalno-gramatyczny, • sens opowiedzianych historyjek, gdy są wspierane obrazkami, gestami, przedmiotami, • sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych.	• polecenia i nieskomplikowane instrukcje nauczyciela, • znaczenie zwrotów dnia codziennego adresowanych do niego, • proste i krótkie wypowiedzi i dialogi, • globalnie i selektywnie sens krótkich tekstów, • ogólny sens słuchowisk dla dzieci.
Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
• prawidłowo zareagować na proste polecenia nauczyciela dotyczące zachowania w klasie i wykonywania prostych czynności na lekcji, • zidentyfikować osoby mówiące, • wysłuchać informacje w nieskomplikowanych tekstach.	• reagować na polecenia, • prawidłowo zareagować na kierowane do niego pytania i wypowiedzi, • wyszukać szczegółowe informacje w prostych wypowiedziach i dialogach, • selektywnie zrozumieć prosty komunikat lub nieskomplikowaną wypowiedź, • rozpoznać sytuacje komunikacyjne.
Tworzenie wypowiedzi ustnej	
Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
• poprawnie powtórzyć pojedyncze wyrazy i proste zdania, • poprawnie posługiwać się prostymi zwrotami grzecznościowymi, • poprawnie wymawiać wyrazy w języku obcym z zakresu znanego mu materiału, • nazwać obiekty w najbliższym otoczeniu, • powiedzieć z pamięci znany wiersz, wyliczankę, • zaśpiewać znaną piosenkę, • zareagować w prostej sytuacji komunikacyjnej: - odpowiedzieć na proste pytania dotyczące sytuacji na lekcji w formie twierdzącej i przeczącej, - zbudować proste pytanie dotyczące znanej mu sytuacji komunikacyjnej, • zakomunikować swoje potrzeby.	• prawidłowo zareagować werbalnie w prostych sytuacjach komunikacyjnych, • formułować proste pytania i odpowiedzi, • zdobywać informacje i udzielać ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, • uczestniczyć czynnie w nieskomplikowanej sytuacji komunikacyjnej, • sformułować krótką wypowiedź, w której wyrazi swoje myśli i spostrzeżenia dotyczące najbliższego otoczenia, • poprawnie wymawiać poznane słowa, • zmieniać formę przekazu ustnego w poznanym zakresie, • opisywać ludzi, przedmioty i miejsca, • opowiadać o czynnościach życia codziennego, • przedstawić swoje upodobania i uczucia.

Rozumienie tekstu czytanego	
Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie:
- pojedyncze wyrazy, proste zwroty, wyrażenia i zdania związane ze znanym mu tematem, - polecenia w podręczniku i zeszytach ćwiczeń, - globalnie proste teksty o znanej tematyce i strukturach gramatycznych.	- krótkie i proste wypowiedzi w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych, - proste komunikaty tekstowe w postaci ogłoszeń i napisów znajdujące się w jego środowisku, - podstawowe teksty użytkowe, - ogólny sens prostego czytanego tekstu, - proste informacje szczegółowe w tekście.
Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
- prawidłowo przeczytać znane wyrazy, zwroty i proste zdania, - znaleźć w prostym tekście informacje ze znanego mu zakresu.	- poprawnie odczytać prosty tekst, - wyszukać określone informacje w czytanim tekście, - ogólnie zrozumieć dłuższe teksty, posługując się słownikiem dwujęzycznym, - rozpoznać rodzaje tekstów.
Tworzenie wypowiedzi pisemnej	
Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
- dostrzec różnicę pomiędzy fonetyczną i graficzną formą wyrazu na podstawie znajomości alfabetu, - uzupełnić brakujące litery w znanych wyrazach, - przepisać znane wyrazy, zwroty, wyrażenia lub proste zdania, - napisać pojedyncze znane wyrazy, - ułożyć zdanie z rozsypanki wyrazowej i zapisać je, - napisać krótką informację na znany sobie temat według podanego wzoru.	- poprawnie zapisać znane słowa, - napisać prosty tekst użytkowy (zaproszenie, mail, SMS, wpis na czacie, kartkę pocztową, krótki list), - wypełnić prosty formularz, - sformułować krótką wypowiedź pisemną na bazie omówionego materiału, według podanych punktów, - odpowiedzieć na pytania do czytanego tekstu, będące sprawdzianem jego zrozumienia, - opisać ludzi, przedmioty i miejsca, - opisać czynności dnia codziennego, - przedstawić swoje upodobania.

4.5. Komunikacja na lekcji języka obcego

Rozwój komunikacyjnej kompetencji językowej na lekcji jest możliwy, gdy stworzymy wiele sytuacji, w których uczeń będzie miał kontakt z językiem obcym w naturalnym kontekście komunikacyjnym. Należy zatem ograniczyć używanie języka polskiego do minimum, by nakłonić uczniów do prób nawiązania kontaktu w języku obcym. Temu służyć ma np. wprowadzanie poleceń w języku obcym bez tłumaczenia ich na język polski, a jedynie obrazowanie ich znaczenia za pomocą mimiki, gestów (mowy ciała) lub pacynki, która przekaże uczniom komunikat nauczyciela, wykonując polecenia.

Używanie języka obcego nowożytnego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel – uczeń, jak i uczeń – uczeń, zostało określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji

4.6. Rozwijanie kompetencji interkulturowej

Celem nauczania języka obcego jest kształtowanie umiejętności posługiwania się językiem obcym i radzenia sobie w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Umiejętność ta zależy od stopnia opanowania języka (leksyka, gramatyka itd.) oraz od nabytej kompetencji interkulturowej.

Kompetencję interkulturową należy rozumieć jako umiejętność porozumiewania się w języku obcym, znajomość kultury kraju ojczystego oraz kraju języka docelowego, a także zdolność ich wartościowania, porównywania oraz postrzegania podobieństw i różnic. Kompetencja interkulturowa to również umiejętność otwarcia się na różne aspekty kultury obcej oraz ich właściwego interpretowania w odniesieniu do kultury własnej. Rozwijanie kompetencji interkulturowej jest niezmiennie istotne w celu uniknięcia nieporozumień i konfliktów, ponieważ niewiedza oraz nieznamość pewnych zwyczajów mogą prowadzić do zakłócenia komunikacji językowej.

Język osadzony jest nierozzerwalnie w realiach kulturowych i dlatego rozwijanie kompetencji językowej, komunikacyjnej i interkulturowej powinno przebiegać równolegle. Istotna jest kompatybilność i spójność celów.

Lekcja języka obcego jest miejscem, gdzie można poznać inną kulturę i porównać ją z własną.¹³ Kształtowanie kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego jest możliwe poprzez stworzenie uczącym się sytuacji komunikacyjnych zbliżonych do autentycznych. Nie musi oznaczać rezygnacji z realizacji celów językowych, ponieważ jest z nimi zintegrowane.

Czynnikami mającymi decydujący wpływ na rozwijanie kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego są:

A. Postawa nauczyciela

To postawa nauczyciela, jego przygotowanie merytoryczne do pracy w zawodzie, wybór podręcznika i pomocy dydaktycznych, jego wiedza i doświadczenie w kontaktach z przedstawicielami innych kultur może rozbudzić zainteresowanie krajem języka docelowego.¹⁴

B. Zadania i techniki rozwijania kompetencji interkulturowej

Zadania prezentowane poniżej należy rozumieć jako część procesu akwizycji języka obcego, ponieważ oprócz rozwijania kompetencji interkulturowej wspierają one również rozwój sprawności językowych oraz wzmacniają motywację uczniów do nauki języka obcego.

¹³ Krumm, H.-J., *Interkulturelles Lernen und interkulturelle Kommunikation*. W: K.-R. Bausch, H. Christ, H.J. Krumm, *Handbuch Fremdsprachenunterricht*, Francke Verlag, Tübingen und Basel 1995, s. 156-161.

¹⁴ Rapacka, S., *Kształcenie kompetencji interkulturowych uczestników procesu dydaktycznego poprzez rozwój komunikacji językowej*. Materiały pokonferencyjne. Ustroń 2009.: www.kms.polsl.pl/prv/spnjo/referaty/rapacka.pdf.

Zadania muszą być dostosowane do poziomu percepcji i wieku uczniów. Istotny w tym względzie jest również poziom znajomości języka obcego. Oczywiście jest, że innego typu zadania będziemy stosować w klasach I–III, a inne w klasach IV–VIII. Pewne zadania są bardziej efektywne w początkowej fazie procesu uczenia się, a inne na późniejszym etapie nauki języka obcego. Dopuszczalne jest stosowanie języka ojczystego celem przekazu treści interkulturowych oraz dokonywania porównań.

a) Zadania kształtujące sposób postrzegania:

- opis obrazka/zdjęcia/plakatu etc. tylko pod kątem tego, co się widzi,
- trójfazowy opis obrazka (sugerującego różnice kulturowe),
- manipulowane obrazy,
- opis osoby,
- zmiana perspektywy,
- redukcja postrzegania,
- zadania wspierające nabywanie strategii umożliwiających właściwe przyporządkowywanie znaczeń,
- spekulowanie na temat „pustych miejsc”,
- tworzenie kolaży znaczeniowych z obrazków i różnych rodzajów tekstu,
- ustalanie priorytetów,
- systematyczne pytania.

b) Zadania rozwijające zdolność porównywania kultur:

- uogólnienie i różnicowanie,
- stereotyp i ocena,
- uświadamianie uprzedzeń,
- recepcja tekstów obcojęzycznych,
- recepcja filmów obcojęzycznych,
- zadania rozwijające umiejętność dyskursu w sytuacjach interkulturowych,
- zmiana rejestru,
- tłumaczenie komunikacyjne.
- analiza krytycznych sytuacji interakcyjnych (*critical incident*) i studiów przypadku (*case studies*).¹⁵

C. Dobór materiałów dydaktycznych

Kształtowanie kompetencji interkulturowej w procesie nauczania języka obcego wymaga zastosowania odpowiednich materiałów dydaktycznych zawierających treści interkulturowe. Kryteriami doboru materiałów dydaktycznych do rozwijania kompetencji interkulturowej są przede wszystkim funkcjonalność, różnorodność przekazu informacji, autentyzm oraz realizm. Materiały muszą być dostosowane do wieku i zainteresowań uczniów w szkole podstawowej

¹⁵ Mihułka, K., *Sposoby rozwijania kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego*. W: JOwS: 2012/02, s. 106-117.

I–VIII. Stosowane materiały powinny umożliwiać prezentowanie, omawianie oraz porównywanie stereotypów oraz dawać możliwość nawiązywania dialogu interkulturowego. Ważne jest również bogactwo materiałów graficznych obrazujących realia kraju języka docelowego. Materiały powinny umożliwiać zastosowanie bogatej palety form i technik pracy typowych dla nauczania języka obcego w szkole podstawowej.¹⁶

Należy pamiętać, że nabywanie kompetencji interkulturowej jest procesem długotrwałym i odbywa się w sposób ciągły w trakcie procesu nauczania języka obcego.

¹⁶ Meijer, D., Jenkins, E.-M., *Landeskundliche Inhalte – Die Qual der Wahl. Kriterienkatalog zur Beurteilung von Lehrwerken*. W: Fremdsprache Deutsch, 1, 1998, s. 18-25.

5. Zakres tematyczny, treści nauczania i wymagania szczegółowe na poszczególnych etapach edukacyjnych

5.1. Zakres tematyczny

Tematyka zajęć objętych niniejszym programem łączy ze sobą dwa główne nurty procesu nauczania w szkole podstawowej na obu etapach edukacyjnych: emocjonalny i dydaktyczny, które w powiązaniu z psychofizycznym rozwojem dziecka w ciągu nauki w szkole podstawowej kształtują obszar tematyczny i określają zakres materiału nauczania języka obcego.

W edukacji wczesnoszkolnej najważniejszą rzeczą jest powiązanie treści materiału nauczania języka obcego ze sposobem widzenia świata przez dziecko, z jego najbliższym otoczeniem i problemami. Jednocześnie tematyka zajęć musi pobudzać dziecięcą fantazję, rozwijać kreatywność i potrzebę aktywnego uczestniczenia w procesie dydaktycznym, odwoływać się do emocji i uczuć dziecka, dzięki czemu możliwe jest kształcenie nie tylko sprawności językowych, ale i ogólny jego rozwój. Należy pamiętać, że edukacja językowa na tym etapie procesu kształcenia ma charakter zintegrowany, a nie przedmiotowy.

Nauka na II etapie edukacyjnym obejmuje również tematykę znaną i bliską dziecku, wprowadza jednak również nowe aspekty otaczającej rzeczywistości ujęte z innej perspektywy lub ujęte w inny sposób. Oznacza to, że uczniowie w ramach edukacji językowej w szkole podstawowej mogą kilkakrotnie spotkać się z danym tematem, za każdym razem będzie on jednak omawiany w inny sposób i inne będą intencje komunikacyjne.

Zakres tematyczny na I i II etapie edukacyjnym, wg Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r., obejmuje następujące treści:

lp.	I etap edukacyjny	II etap edukacyjny
1	ja i moi bliscy (rodzina i przyjaciele)	człowiek
2	moje miejsce zamieszkania (mój dom, moja miejscowość)	miejsce zamieszkania
3	moja szkoła	edukacja
4	popularne zawody	praca
5	mój dzień, moje zabawy	życie prywatne
6	jedzenie	żywienie
7	sklep	zakupy i usługi
8	mój czas wolny i wakacje	podróżowanie i turystyka
9	święta i tradycje, mój kraj	kultura
10	sport	sport
11	moje samopoczucie	zdrowie
12	przyroda wokół mnie	świat przyrody
13	świat baśni i wyobraźni	nauka i technika
14		życie społeczne

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. określa tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego nowożytnego do realizacji własnych celów komunikacyjnych oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji. Wszystkie te działania powinny docelowo służyć rozwijaniu u uczniów świadomości znaczenia języków obcych nowożytnych w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym w pracy, również w odniesieniu do ścieżki własnej kariery zawodowej

Poniżej wyszczególnione są tematy i związane z nimi intencje komunikacyjne przewidziane do realizacji na I i II etapie edukacyjnym.

Z uwagi na fakt, że program można wykorzystać w nauczaniu ciągłym na I i II etapie edukacyjnym, podzielono zakres tematyczny na etapy, aby ułatwić orientację w treściach przewidzianych dla każdego z nich.

5.2. I etap edukacyjny (edukacja wczesnoszkolna – klasy I–III – wersja I.1.)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.:

I. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

lp.	Tematy I etap edukacji	Intencje komunikacyjne Wymagania szczegółowe
1	ja i moi bliscy (rodzina, przyjaciele)	• posługiwanie się prostymi zwrotami grzecznościowymi, witanie się i żeganie, • przedstawianie się, • pytanie o samopoczucie innej osoby i nazywanie własnego samopoczucia, • określanie ilości i pytanie o ilość, • identyfikowanie i przedstawianie członków rodziny i przyjaciół, nazywanie ulubionych czynności wykonywanych przez poszczególne osoby, • określanie cech osób
2	moje miejsce zamieszkania (mój dom, moja miejscowość)	• nazywanie i proste opisywanie mebli oraz przedmiotów znajdujących się w pokoju, • nazywanie pomieszczeń w domu, • nazywanie czynności wykonywanych w różnych pomieszczeniach domu
3	moja szkoła	• określanie czasu, • podawanie nazw dni tygodnia, • nazywanie i opisywanie przyborów szkolnych,

		• określanie czynności wykonywanych w szkole
4	popularne zawody	• nazywanie podstawowych zawodów
5	mój dzień, moje zabawy	• określanie czasu, • nazywanie czynności wykonywanych o określonych godzinach, • formułowanie krótkich odpowiedzi na pytania odnośnie przebiegu dnia, • nazywanie typowych czynności domowych i zabaw
6	jedzenie	• nazywanie produktów spożywczych, owoców i warzyw, informowanie o tym, że chce nam się jeść i pić, oraz co lubimy a czego nie, • informowanie, co jemy, a czego nie na poszczególne posiłki (z uwzględnieniem upodobań kulinarnych i specjałów z państw języka docelowego)
7	sklep	• nazywanie produktów, • nazywanie typów sklepów,
8	mój czas wolny i wakacje	• nazywanie czynności wykonywanych w czasie wolnym, w czasie wakacji i zimowisk, • nazywanie celów podróży, • opisywanie miejsc wypoczynku wakacyjnego w prosty i krótki sposób (z uwzględnieniem informacji o miejscowościach wypoczynkowych na terenie państw języka docelowego), • nazywanie środków transportu
9	święta i tradycje, mój kraj	• nazywanie miesięcy, świąt i uroczystości w naszym kraju (z uwzględnieniem świąt obchodzonych w państwach języka docelowego) i czynności wykonywanych z ich okazji i w trakcie ich trwania, • informowanie o otrzymanych prezentach, • składanie prostych życzeń
10	sport	• nazywanie podstawowych dyscyplin sportowych
11	moje samopoczucie	• identyfikowanie i określanie części ciała, • informowanie o zasadach higieny i dbania o stan zdrowia, nazywanie dolegliwości
12	przyroda wokół mnie	• nazywanie zjawisk pogodowych, pór roku, zwierząt, rozpoznawanie kolorów, • nazywanie części garderoby dla różnych pór roku i pogody
13	świat baśni i wyobraźni	• nazywanie ulubionych postaci z bajek i tytułów bajek • recytowanie wierszy, rymowanek, odgrywanie dialogów, śpiewanie piosenek – samodzielnie lub w grupie, np. w realizacji małych form teatralnych

Należy pamiętać, że edukacja językowa na tym etapie procesu kształcenia ma charakter zintegrowany, a nie przedmiotowy.

5.3. II etap edukacyjny (klasy IV–VIII – wersja II.1.)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.:

I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

Ip.	Tematy	Intencje komunikacyjne Wymagania szczegółowe
1	człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania)	• nawiązywanie kontaktów, • przekazywanie informacji o swojej osobie: adresu, adresu mailowego (z uwzględnieniem danych adresowych charakterystycznych dla obszaru języka docelowego), numeru telefonu oraz uzyskiwanie podobnych informacji od innych, • nazywanie i określanie samopoczucia oraz zdobywanie tej informacji od osób z najbliższego otoczenia, • nazywanie członków rodziny, • opisywanie i charakteryzowanie członków rodziny i przyjaciół, • nazywanie czynności związanych z zainteresowaniami, • opowiadanie o zainteresowaniach, upodobaniach, hobby, • określanie przynależności, • wyrażanie upodobań
2	miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe)	• określanie miejsca zamieszkania: kraj i miejscowość, • przekazywanie informacji o własnym domu: nazywanie i określanie pomieszczeń, • nazywanie i przekazywanie informacji o położeniu przedmiotów znajdujących się w pokoju, tj. mebli, zabawek i innych obiektów, oraz ich krótki opis, • określanie kierunków ustawiania przedmiotów,
3	edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne)	• identyfikowanie pór dnia, • nazywanie i opowiadanie o przedmiotach szkolnych, • informowanie o planie lekcji, • nazywanie poszczególnych pracowników w szkole, opisywanie pracowni językowej i przedmiotów znajdujących się w niej, • wyrażanie opinii na temat nauczycieli i szkoły, • uzasadnianie własnej opinii na temat szkoły, nauczycieli i przedmiotów,

		• zadawanie pytań i udzielanie informacji na temat swojej szkoły
4	praca (np. popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, wybór zawodu)	• nazywanie zawodów i informowanie o nich, • opisywanie czynności i obowiązków, • pytanie o miejsce pracy i informowanie o nim, • zadawanie pytań i udzielanie informacji na temat wyboru zawodu, • przedstawianie intencji, marzeń, nadziei i planów na przyszłość w życiu zawodowym,
5	życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy)	• opisywanie członków rodziny, znajomych i przyjaciół, • nazywanie i opisywanie czynności wykonywanych w danym czasie w ciągu doby, • relacjonowanie rozkładu dnia lub tygodnia, • nazywanie i opisywanie obowiązków domowych, • nazywanie form spędzania czasu wolnego i przedstawianie zainteresowań, • wyrażanie upodobań odnośnie form spędzania wolnego czasu (w kraju i za granicą), • zachęcanie do spędzania wolnego czasu w określony sposób, • określanie dat świąt i uroczystości, • opisywanie tradycji i zwyczajów związanych ze świętami: Bożego Narodzenia, Wielkanocy, karnawału, Dnia Matki, • opisywanie uroczystości rodzinnych (np. urodzin), • porównywanie uroczystości obchodzonych w krajach języka docelowego z uroczystościami w naszym kraju, • formułowanie zaproszeń na uroczystości, przyjmowanie lub odrzucanie zaproszeń, • wyrażanie emocji związanych ze świętami, • składanie życzeń i gratulacji, odpowiadanie na życzenia i gratulacje, • nazywanie konfliktów i problemów rodzinnych
6	żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne)	• nazywanie i określanie produktów, potraw i napojów, • określanie upodobań żywieniowych, • nazywanie posiłków, z uwzględnieniem różnic międzykulturowych w krajach języka docelowego i w naszym kraju, • podawanie przepisu kulinarnego, • zamawianie potraw w lokalach gastronomicznych

7	zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, wymiana i zwrot towaru, promocje, korzystanie z usług)	• nazywanie rodzajów sklepów i punktów usługowych, • opowiadanie o robieniu zakupów i korzystaniu z usług, • dowiadywanie się o ceny w sklepach i punktach usługowych, • formułowanie reklamacji dot. wymiany i zwrotu towaru lub usługi, • prowadzenie prostych negocjacji
8	podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie)	• nazywanie środków transportu, • zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi dot. korzystania ze środków transportu, • zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi dot. opisywania drogi i lokalizacji, • nazywanie miejsc noclegowych, • opowiadanie o wycieczkach i zwiedzaniu, z uwzględnieniem elementów realioznawczych, • opowiadanie o przygodach wakacyjnych
9	kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media)	• nazywanie dziedzin kultury i twórców (ze szczególnym uwzględnieniem państw języka docelowego), • opisywanie własnych upodobań, • wyrażanie emocji i uczuć związanych z udziałem w wydarzeniu kulturalnych, • opisywanie udziału w wydarzeniu kulturalnym, • zapraszanie i reagowanie na zaproszenie do udziału w wydarzeniu kulturalnym, • nazywanie tradycji, zwyczajów i mediów w krajach języka docelowego i w naszym kraju
10	sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu)	• nazywanie dziedzin sportowych, sprzętu sportowego i obiektów sportowych, • opisywanie własnych upodobań sportowych, • zachęcanie do uprawiania sportu, • wyrażanie emocji i uczuć związanych z udziałem w wydarzeniu sportowym, • zapraszanie i reagowanie na zaproszenie, • proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji udziału w wydarzeniu sportowym
11	zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie)	• nazywanie części ciała, • określanie samopoczucia i stanu zdrowia, • opisywanie dolegliwości, • udzielanie porad, • opisywanie zdrowego i niezdrowego trybu życia, • wyrażanie nakazu i zakazu

12	nauka i technika (np. odkrycia naukowe, wynałazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno- -komunikacyjnych)	• nazywanie odkryć naukowych i wynalazków krajów języka docelowego, • opisywanie korzystania z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych, • wyrażanie swojej opinii, pytanie o opinie innych, • udzielanie porad i proszenie o udzielenie porady
13	świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego)	• określanie i opisywanie środowiska (z uwzględnieniem informacji realio- i kulturoznawczych o państwach języka docelowego), • nazywanie i opisywanie warunków atmosferycznych, • nazywanie i opisywanie zwierząt domowych, • opisywanie i uzyskiwanie informacji na temat sposobów opieki nad zwierzętami domowymi, • nazywanie części garderoby i udzielanie wskazówek, w co powinno się ubrać w określoną pogodę, • nazywanie zagrożeń dla środowiska naturalnego, • zachęcanie do ochrony środowiska naturalnego
14	życie społeczne (np. wydarzenia i zjawiska społeczne)	• nazywanie wydarzeń (np. demonstracje, wybory), • nazywanie zjawisk społecznych, np. bezrobocie, przestępczość wśród młodzieży, • wyrażanie swojej opinii oraz pytanie o opinie dot. wydarzeń i zjawisk społecznych

6. Uwagi metodyczne związane z realizacją programu

6.1. Metody pracy

Założeniem niniejszego programu jest nauczanie języka obcego w ramach ośmiu lat szkoły podstawowej, co oznacza, że obejmuje on nauczanie na dwóch kolejnych etapach edukacyjnych. W tym czasie następuje silny rozwój psychiczny i emocjonalny dziecka. Z tego też powodu materiał nauczania ujęty został w niniejszym programie jako całość, ale z podziałem na poszczególne etapy edukacyjne, aby był on adekwatny do poziomu psychicznego i emocjonalnego odbiorcy oraz do momentu rozpoczęcia nauczania i uczenia się języka obcego. Do każdego poziomu zaproponowano metody dostosowane do możliwości i potrzeb uczniów.

6.1.1. Metody i techniki nauczania stosowane na I etapie edukacyjnym

Nauczanie na etapie wczesnoszkolnym opiera się na nauczaniu holistycznym. Celem nauki jest rozbudzenie w uczniach motywacji do nauki, chęci współdziałania i współpracy z innymi oraz kształcenia samodzielnego myślenia, obserwowania otoczenia i umiejętności dostosowywania się do panujących norm. Priorytetem edukacji wczesnoszkolnej jest kształcenie umiejętności kluczowych, czyli uniwersalnych i ponadczasowych, które szczegółowo opisano w podstawie programowej. Nauczanie języka obcego wpisuje się w ogólnorozwojowy charakter nauczania na tym poziomie edukacyjnym poprzez zaproponowane metody pracy dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci.

W wieku 7–10 lat podstawą aktywności psychicznej dziecka jest jego rozwój fizyczny i motoryczny. Przez różne formy aktywności, tj. zabawę, pracę czy twórczą działalność (taniec, spontaniczny ruch, śpiew, rysowanie, konstruowanie, tworzenie nowych form plastycznych czy fonicznych) uczniowie odkrywają świat. Stąd wypływa powszechnie znana prawda, że dziecko uczy się, bawiąc, i bawi się, ucząc.¹⁷ Najlepszą metodą jest zatem nauczanie poprzez zabawy aktywizujące wszystkie zmysły. Multisensoryczne nauczanie języka obcego wzbudza zainteresowanie uczących się, wzmacnia koncentrację i przyczynia się do lepszego zapamiętywania.

Niezmierznie ważne jest także zaplanowanie tzw. okresu poświęconego recepcji języka, tzw. intensywnego *inputu*.¹⁸ Jest to czas poświęcony na osłuchanie się z językiem, na domyślanie się znaczenia komunikatów językowych, na stworzenie strategii pomocnych w rozumieniu obcojęzycznych wypowiedzi. Dlatego też metodami preferowanymi na pierwszym etapie edukacyjnym są:

¹⁷ Por. Łada-Grodzicka, A., Bełczewska, E., Herda, M., Kwiatkowska-Klarzak E., Wasilewska, J. *ABC Program wychowania przedszkolnego XXI wieku*. WSiP, Warszawa 2000, s. 11.

¹⁸ Iluk, J. op. cit. 59.

- **metoda TPR** – metoda uczenia się całym ciałem,
- **metoda bezpośrednia** – nauczanie języka obcego w sposób podobny do nauczania języka ojczystego, tj. poprzez słuchanie wypowiedzi nauczyciela, ich imitowanie, naśladowanie, a następnie podejmowanie prób samodzielnego budowania wypowiedzi przy pomocy i wsparciu nauczyciela. Nauka oparta jest na jednojęzyczności, pogładowości oraz na indukcyjnym nauczaniu struktur gramatycznych.
- **metoda audiolingwalna** – nauka języka obcego poprzez przyswojenie sobie wzorów zdań (*patterns*) poprzez wielokrotne ich powtarzanie (*drill*) tak, aby został wytworzony odpowiedni nawyk językowy (*habit*). Zdania prezentowane są w formie dialogów przedstawiających sytuacje z życia codziennego.
- **metoda komunikacyjna** – symulowanie autentycznych sytuacji językowych w celu kształcenia umiejętności uzyskiwania i przekazywania informacji.

Aby osiągnąć cel nauczania – komunikowanie się w najprostszych sytuacjach językowych, należy kształcić sprawności językowe za pomocą określonych technik.

6.1.1.1. Rozumienie ze słuchu

W nauczaniu i kształceniu sprawności rozumienia ze słuchu, które jest bazą komunikacji językowej, najczęściej wykorzystywanymi technikami są:

- reagowanie na usłyszane polecenia,
- wskazywanie, zaznaczanie, dopasowywanie obrazka do usłyszanego tekstu,
- numerowanie, porządkowanie obrazków,
- uzupełnianie brakujących fragmentów obrazka według instrukcji,
- rysowanie według instrukcji,
- wyszukiwanie informacji w słuchanym tekście,
- słuchanie połączone ze śpiewaniem,
- odgrywanie pantomimy.

Wykonując zadania kształcące sprawność rozumienia tekstu słuchanego, należy pamiętać, aby uczniowie przed rozpoczęciem wykonywania ćwiczenia znali jego cel!

6.1.1.2. Tworzenie wypowiedzi ustnych

W kształceniu sprawności mówienia w języku obcym ważne jest przede wszystkim wykształcenie umiejętności naśladowania poprzez liczne powtórki. Nie należy przy tym przerywać i poprawiać błędów mówiącego, aby nie zniechęcić go do kolejnych zadań. Nauczanie języka obcego odbywa się przede wszystkim w jego społecznym aspekcie, co oznacza, że ważniejsza jest skuteczność komunikacji niż jej poprawność gramatyczna. Należy

naprowadzać uczniów na poprawne formy i pozytywnie motywować do dalszej nauki przez pochwały i nagradzanie dobrych wypowiedzi.

Kształcenie sprawności mówienia opiera się najczęściej na wykorzystywaniu następujących technik:

- imitowanie – typu „Zróbcie to co ja!” polegające na naśladowaniu dźwięków w połączeniu z gestami w kontekście sytuacji językowej,
- powtarzanie za nauczycielem z odpowiednią intonacją,
- śpiewanie piosenek i recytowanie wierszyków,
- odgrywanie krótkich dialogów i scenek,
- kończenie wypowiedzi,
- odpowiedzi na pytania,
- budowanie pytań,
- zgadywanie,
- gry i zabawy językowe,
- opisywanie obrazków i przedstawionych na nim przedmiotów, rzeczy i osób,
- porównywanie obrazków, rzeczy, osób i znajdowanie różnic,
- opowiadanie historyjek obrazkowych,
- opowiadanie o sobie,
- odgrywanie ról w przedstawieniach teatralnych.

6.1.1.3. Rozumienie tekstu czytanego

Czytanie należy rozwijać dopiero wówczas, gdy dzieci opanowały tę sprawność w języku ojczystym, i powinno ono polegać na szybkim rozpoznawaniu znanych treści. Każdy tekst powinien być poprzedzony prezentacją audytywną oraz semantyzacją i utrwaleniem materiału leksykalnego w nim zawartego. Na tym etapie nauczania nie należy tłumaczyć zasad pisowni, a jedynie zapoznawać z obrazem graficznym słów w języku obcym i pozwolić uczniom samodzielnie uświadamiać sobie zasady pisowni pod okiem nauczyciela. Uczniowie powinni umieć dopasować graficzny zapis do usłyszanego słowa, wyrażenia lub krótkiego tekstu oraz znaleźć w nim konkretne informacje przy zastosowaniu określonych strategii czytania.

Najlepszymi technikami w kształceniu kompetencji rozumienia tekstu czytanego są:

- rozpoznawanie liter,
- ciche i głośne czytanie,
- łączenie graficznej formy słowa z obrazkiem,
- wyszukiwanie i zaznaczanie znanych wyrazów,
- rysowanie, kolorowanie, wyklejanie na podstawie informacji zawartych w tekście,
- porządkowanie kolejności prostych zdań,

- wybieranie właściwych odpowiedzi do pytań,
- uzupełnianie tekstu naklejkami lub obrazkami,
- uzupełnianie brakujących wyrazów,
- wykreślanie wyrazów niepasujących do treści tekstu,
- czytania dialogów.

6.1.1.4. Tworzenie wypowiedzi pisemnych

Na I etapie edukacyjnym sprawność pisemnej produkcji językowej ogranicza się początkowo do odtwarzania wzorca graficznego, opanowania pisowni pojedynczych wyrazów, prostych wyrażen, zwrotów i zdań, a dopiero później pozwala na tworzenie krótkich tekstów użytkowych w oparciu o podany wzór.

Technikami wykorzystywanymi na tym etapie nauczania będą:

- pisanie po śladzie,
- odwzorowywanie kształtu liter,
- przepisywanie wyrazów i krótkich zwrotów,
- podpisywanie obrazków,
- odszyfrowywanie kodów i zapisywanie według nich znanych wyrazów,
- pisanie prostych zdań i krótkich tekstów według wzoru,
- pisanie słów lub prostych zdań ze słuchu,
- budowanie zdań z rozsypanki,
- zapisywanie zakończenia zdania lub tekstu,
- pisanie krótkich tekstów informacyjnych na swój temat.

6.1.1.5. Wprowadzanie i utrwalanie słownictwa

Podstawowym materiałem językowym są słowa, które należy wprowadzać zawsze w konkretnej sytuacji językowej, co umożliwi łatwiejsze ich zapamiętywanie. Ważne jest, aby nowe słowa prezentować za pomocą dźwięku i obrazu, a następnie utrvalać w zadaniach aktywujących wszystkie zmysły.

W nauczaniu słownictwa pomogą techniki:

- wskazywania przedmiotu znajdującego się w otoczeniu uczących się,
- prezentacji za pomocą obrazu, gestu i mimiki,
- rysowania na tablicy,
- prezentacji rekwizytu,
- objaśniania za pomocą znanego słowa,

- słuchania i powtarzania,
- powtarzania z zamkniętymi oczami,
- kolorowania, rysowania, zaznaczania wymienionych słów,
- łączenia wyrazu z obrazkiem,
- łączenia sylab,
- podpisywania lub wklejania nazw obrazków,
- rysowania w powietrzu usłyszanego lub zobaczonego słowa,
- pantomimicznego prezentowania,
- identyfikowania i nazywania przedmiotów przez dotyk,
- grupowania wyrazów,
- wykreślania niepasującego wyrazu,
- dyktanda rysunkowego,
- ćwiczeń mnemotechnicznych,
- odgrywania ról oraz gier: „głuchy telefon”, „echo”, „pakowanie walizki”, „KIM” (technika ta polega na prezentacji uczniowi określonej liczby przedmiotów i głośnym ich nazywaniu. Zadaniem ucznia jest zapamiętanie nazw przedmiotów, gdyż przedmioty te zostaną następnie schowane lub zakryte. Uczeń, nie widząc przedmiotów, musi wymienić ich nazwy).

6.1.1.6. Rodzaje tekstów wykorzystywanych na I etapie edukacyjnym

Na I etapie edukacyjnym mogą być wykorzystywane następujące rodzaje tekstów:

- piosenki,
- rymowanki,
- wyliczanki,
- historyjki obrazkowe,
- komiksy,
- dialogi,
- zgadywanki,
- krótkie i proste teksty użytkowe, np. SMS,
- krótkie wypowiedzi monologowe,
- życzenia,
- kartki pocztowe,
- wpis na blogu/czacie,
- scenariusze przedstawień szkolnych,
- teksty narracyjne.

6.1.1.7. Nauczanie gramatyki

Na tym etapie edukacyjnym dzieci w naturalny sposób zwracają uwagę na treść, a nie na strukturę wypowiedzi. Nie oznacza to jednak, że nie domyślają się, że językiem rządzą pewne reguły. Wypowiedź traktują jako całość i nie analizują poszczególnych jej elementów. Nauka gramatyki powinna polegać na stworzeniu możliwości samodzielnego odkrywania reguł w oparciu o różnorodną wizualizację struktur gramatycznych oraz odniesienia do doświadczeń dzieci.¹⁹

6.1.2. Metody i techniki nauczania stosowane na II etapie edukacyjnym

Planując proces dydaktyczny na II etapie, należy pamiętać, że musi być on inny niż w klasach I–III, gdyż w uczeniu szkoły podstawowej zachodzą duże zmiany w rozwoju psychicznym i emocjonalnym. Wzrasta sprawność posługiwania się językiem ojczystym, a co za tym idzie i chęć posługiwania się językiem obcym jako narzędziem komunikowania się z otoczeniem. W tym wieku następuje coraz silniejsze zaangażowanie w proces uczenia się lewej półkuli mózgowej odpowiedzialnej za myślenie logiczne i abstrakcyjne, co powoduje, że sam proces staje się bardziej analityczny. Dlatego uczeń potrzebuje innego podejścia. Nie wystarcza mu już nauka poprzez zabawę, chce poznawać mechanizmy rządzące kodem językowym, wykorzystywać do ich uczenia się strategie zapamiętywania. Radykalna zmiana metod i celów nauczania w klasie IV nie jest jednak dobrym rozwiązaniem. Wcześniejszy sposób uczenia się poprzez zabawę i liczne powtórki przy aktywizacji różnych zmysłów powinien zostać uzupełniony (nie zaś zastąpiony) ćwiczeniami utrwalającymi i systematyzującymi. Takie przejście z I na II etap edukacyjny umożliwia uczniom wykorzystanie własnych umiejętności zdobytych wcześniej.

Zmianie ulega też organizacja procesu uczenia się. Na pierwszym etapie edukacyjnym przeważa praca z całą klasą uzupełniona pracą indywidualną, w odgrywaniu dialogów pojawia się zaś praca w parach. Dopiero w klasie trzeciej organizowane są ćwiczenia w grupach. Dzieje się tak, ponieważ wówczas wzrasta świadomość społeczna dzieci i ich umiejętność współpracy z innymi uczestnikami procesu dydaktycznego. Wszystkie te formy pracy pojawią się na lekcji dopiero w klasach IV–VIII.

Zalecaną metodą nauczania na tym etapie jest metoda eklektyczna, która łączy różne metody nauczania lub pewne ich elementy, dostosowując proces dydaktyczny do wieku, możliwości i umiejętności grupy docelowej. Organizując proces nauczania języka obcego na II etapie edukacyjnym zaleca się stosować obok metod: TPR, bezpośredniej, audiolingwalnej i komunikacyjnej charakterystycznych dla organizacji procesu dydaktycznego w klasach I–III, metody: audiowizualną, gramatyczno- tłumaczeniową, lub kognitywną.

¹⁹ Por. Iluk, J. op. cit. s. 89-92.

Aby osiągnąć cel nauczania (komunikowanie się w codziennych sytuacjach językowych), należy, podobnie jak w nauczaniu wczesnoszkolnym, kształcić wszystkie sprawności językowe we właściwej kolejności: rozumienie tekstu słuchanego, tworzenie wypowiedzi ustnej, rozumienie wypowiedzi pisemnej i tworzenie wypowiedzi pisemnej, oraz – we właściwym wymiarze, czyli najczęściej i w największym stopniu – komunikację ustną. W tym celu należy stosować określone techniki nauczania.

6.1.2.1. Rozumienie tekstu słuchanego

W klasach IV–VIII rozumienie tekstu słuchanego powinno być dominującą sprawnością, gdyż bez względu na wiek uczących się stanowi ono bazę dla produkcji językowej. Kształcąc sprawność rozumienia tekstu słuchanego, można zatem wykorzystać techniki wymienione wyżej – charakterystyczne dla I etapu edukacyjnego, ale też wskazane jest zastosowanie technik, umożliwiających kształcenie rozumienia tekstu słuchanego w jeden z podanych sposobów:

- globalnie – ogólne rozumienie intencji przekazu, zrozumienie głównej myśli, centralnej informacji,
- selektywnie – wyłowienie i zrozumienie niektórych ważnych informacji z tekstu,
- detalicznie – dokładne i szczegółowe zrozumienie całego tekstu.

Aby zrozumieć słuchany tekst w któryś z powyższych sposobów, należy odpowiednio zorganizować pracę na lekcji poprzez zaplanowanie odpowiednich ćwiczeń:

1. Ćwiczenia **przygotowujące uczniów do zrozumienia** tekstu słuchanego wykonywane przed odsłuchaniem materiału audytywnego:

- wizualizacja tematu tekstu za pomocą rysunków, zdjęć lub innych form graficznych,
- omówienie ilustracji oddających treść przygotowanego tekstu,
- zastosowanie techniki zapisu skojarzeń z tematem materiału audytywnego,
- przygotowanie listy słów mogących wystąpić w tekście na podstawie podanego tematu tekstu,
- zaznaczanie wyrazu, który nie pasuje do szeregu podanych, który oddaje tematykę materiału przygotowanego do słuchania,
- gry lub zabawy językowe na temat materiału przeznaczonego do słuchania,
- antycypację – technikę polegającą na wyobrażaniu sobie tematu lub treści lub snuciu skojarzeń na dany temat,
- rozmowa na temat przygotowanego tekstu.

2. Zadania **mające na celu zrozumienie tekstu słuchanego** wykonywane w trakcie słuchania z wykorzystaniem technik:

- zaznaczania tematu tekstu słuchanego,
- zaznaczania obrazków przedstawiających treść kolejnych fragmentów tekstu,

- porządkowania usłysanych informacji według określonego klucza,
- zaznaczania lub porządkowania kolejności zdarzeń wymienianych w tekście,
- wypełniania schematów lub tabel,
- uzupełniania luk w tekście,
- rysowania według podawanych w tekście instrukcji,
- uzupełniania niekompletnych obrazków według podanych instrukcji,
- układania elementów według podanej instrukcji,
- odgrywania pantomimy w oparciu o tematykę słuchanego tekstu.

3. Zadania **utrwalające poznany materiał** wykonywane po odsłuchaniu tekstu.

Ich celem jest utrwalenie informacji podanych w tekście. W tych ćwiczeniach należy łączyć różne bodźce w celu lepszego zapamiętania nowego materiału. Technikami wykorzystywanymi w tej fazie będą techniki:

- odpowiedzi na pytania,
- budowania wypowiedzi na podstawie zebranego materiału graficznego lub leksykalnego,
- streszczania usłyszanego tekstu,
- odgrywania ról i krótkich scenek dialogowych,
- tworzenia notatek.

6.1.2.2. Tworzenie wypowiedzi ustnej

Kształcenie sprawności tworzenia wypowiedzi ustnej jest obok rozumienia tekstu słuchanego podstawą komunikacji, dlatego należy poświęcić mu dużo czasu i uwagi i stworzyć na lekcji języka obcego sytuacje komunikacyjne, w których uczniowie będą mieli szansę wykorzystać swoje umiejętności językowe, choćby i w minimalnym stopniu. Na tym etapie należy zastosować maksymalną ilość i różnorodność bodźców zachęcających do tworzenia wypowiedzi ustnej w języku obcym.

Obok kształcenia poprawnej wymowy należy zwracać uwagę na skuteczność intencji komunikacyjnych, poprawność językową uczestników procesu komunikacji, płynność ich wypowiedzi oraz umiejętność zastosowania wypowiedzi adekwatnie do sytuacji językowej. Nie powinno się przerywać wypowiedzi i poprawiać błędów mówiących. Nauczyciel powinien dyskretnie naprowadzać na użycie poprawnej formy. Również na tym etapie należy wzbudzać motywację poprzez system nagród i pochwał, co usprawni proces uczenia się.

W nauczaniu języka obcego w klasach IV–VIII obok technik, które zaproponowano w niniejszym programie do wykorzystania na I etapie nauczania, stosuje się receptywno-produktywne formy pracy, tj.:

- odpowiedzi na pytania i formułowanie pytań,
- budowanie krótkich wypowiedzi na podstawie materiałów graficznych i leksykalnych,

- budowanie krótkich dialogów według wzoru,
- konstruowanie krótkich wypowiedzi w oparciu o schemat,
- opisywanie osób, rzeczy i zjawisk w oparciu o podany wzór audytywny, werbalny lub graficzny,
- przeprowadzanie wywiadów według schematu.

6.1.2.3. Rozumienie tekstu czytanego

Kształcenie sprawności rozumienia tekstu czytanego na II etapie edukacyjnym polega na uświadomieniu uczniom potrzeby rozumienia tekstu. Z tego też powodu praca z tekstem pisany jest zbliżona do pracy z materiałem audytywnym i powinna składać się z trzech etapów: etapu wstępnego, głównego i końcowego.

1. **Etap wstępny** – przygotowuje uczniów do zrozumienia tekstu poprzez zadania mające na celu rozbudzenie zainteresowania uczniów jego treścią. Technikami wspierającymi ten etap mogą być:

- wizualizacje tematu tekstu,
- notowanie skojarzeń do tematu tekstu,
- opisywanie materiału graficznego obrazującego treść tekstu.

2. **Etap główny** – to czytanie tekstu ze zrozumieniem. Uczniowie, czytając tekst, wykonują zadania mające na celu doprowadzenie do zrozumienia go. Technikami wspierającymi ten proces mogą być:

- zaznaczanie obrazków zgodnych z treścią tekstu,
- zaznaczanie poprawnych wypowiedzi,
- ustalenie kolejności wydarzeń w tekście poprzez numerowanie obrazków oddających jego treść,
- porządkowanie fragmentów tekstu w logiczną całość,
- wybieranie jednej wypowiedzi zgodnej z treścią tekstu spośród wielu podanych,
- udzielanie odpowiedzi na pytania do tekstu,
- uzupełnianie luk informacyjnych w tekście pobocznym oddającym treść tekstu bazowego.

3. **Etap końcowy** – to etap systematyzujący i utrwalający poznane w tekście informacje, w którym łączy się różne sprawności, aby proces zapamiętywania przebiegał szybciej.

Na tym etapie stosuje się techniki:

- odpowiadania na pytania dotyczące szczegółowych informacji tekstu,
- uzupełniania schematów i tabel dotyczących treści tekstu,
- sporządzania planu streszczenia tekstu,
- budowania wypowiedzi ustnej o temacie i treści tekstu.

6.1.2.4. Tworzenie wypowiedzi pisemnej

U uczniów w tej grupie wiekowej kształcenie sprawności tworzenia wypowiedzi pisemnej w języku obcym polega na wykonywaniu zadań reproduktywno-produktywnych o charakterze informacyjnym. Oznacza to, że uczniowie nie są jeszcze przygotowani do produkcji językowej i zadania kształcące tę sprawność powinny być sterowane przez nauczyciela.

Technikami wspierającymi kształcenie sprawności pisanie są:

- podpisywanie obrazków,
- pisanie z pamięci pojedynczych słów i zwrotów,
- budowanie zdań z podanego materiału leksykalnego,
- uzupełnianie zdań brakującym elementem,
- wypełnianie tabeli, schematów, formularzy,
- uczestniczenie w pisemnych grach i zabawach językowych (krzyżówki, rebusy),
- uzupełnianie wypowiedzi w dialogach,
- konstruowanie krótkich wypowiedzi pisemnych według wzoru,
- budowanie własnych zdań w oparciu o historyjkę obrazkową,
- pisanie krótkich listów.

6.1.2.5. Wprowadzanie i utrwalanie słownictwa

Na lekcji języka obcego w klasach IV–VIII wprowadzanie i utrwalanie nowego materiału leksykalnego jest bardzo ważne. Techniki pracy powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów oraz do ich indywidualnych predyspozycji. Dlatego powinno się aktywizować wszystkie zmysły, aby ułatwić zapamiętywanie. Ważne jest jednak, aby wprowadzenie nowego materiału leksykalnego przebiegało według modelu „usłyszę – powiem – zapiszę”, gdyż w ten sposób uczniowie szybciej skojarzą i nauczą się zestawienia graficzno-dźwiękowego poszczególnych słów. Nowe słowa należy wprowadzać w kontekście konkretnej sytuacji językowej, co pomoże uczącym się w szybszym ich zapamiętywaniu.

W nauczaniu słownictwa w klasach IV–VIII oprócz technik zaproponowanych do stosowania w nauczaniu wczesnoszkolnym stosuje się:

- wizualizację,
- podpisywanie obrazków,
- obrazowanie znaczenia danego słowa,
- objaśnianie za pomocą innych słów,
- wielokrotne powtarzanie danego słownictwa w różnych kontekstach językowych,
- grupowanie i zestawianie wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu,
- grupowanie i zestawianie wyrazów jako pojęcie nadrzędne i pojęcia podrzędne,

- grupowanie i zestawianie wyrazów w logiczne ciągi,
- układanie rozsypanek wyrazowych,
- stosowanie gier i zabaw językowych (domino, memory itp.).

6.1.2.6. Nauczanie i utrwalanie gramatyki

Na II etapie edukacyjnym należy uświadamiać potrzebę poznawania i świadomego stosowania reguł gramatycznych w celu tworzenia poprawnych wypowiedzi. Nauczanie gramatyki musi jednak przebiegać w kontekście sytuacji komunikacyjnej. Uczeń nieświadomie poznaje i automatyzuje struktury gramatyczne poprzez liczne i różnorodne ćwiczenia komunikacyjne. W nich następuje stopniowanie trudności, po nich faza świadomej semantyzacji poprzez wizualizację reguły gramatycznej, którą uczeń może sam sformułować przy pomocy nauczyciela. Taki sposób nauczania gramatyki pomaga w rozbudzaniu potrzeby świadomego uczenia się, które możliwe jest dzięki zwiększonej aktywności pamięci logicznej. Nauka języka obcego przestaje być odtwarzaniem struktur językowych i staje się świadomą zabawą z językiem.

6.1.2.7. Rodzaje tekstów wykorzystywanych na II etapie edukacyjnym

W nauczaniu na II etapie edukacyjnym powinno się wykorzystywać następujące rodzaje tekstów:

- piosenki,
- rymowanki,
- wyliczanki,
- wierszyki,
- historyjki obrazkowe,
- komiksy,
- zgadywanki,
- teksty użytkowe,
- przepisy,
- krótkie monologi,
- opisy,
- życzenia,
- plan lekcji,
- programy telewizyjne,
- kartki pocztowe,
- SMS-y,

- listy,
- e-maile,
- wpisy na blogu/czacie/forum,
- opowiadania,
- pamiętniki,
- wywiady,
- scenariusze przedstawień szkolnych,
- krótkie teksty narracyjne.

6.2. Formy pracy stosowane na poszczególnych etapach edukacyjnych

Korzystając z tego programu, należy pamiętać, że dla każdego poziomu edukacyjnego preferowane są inne formy organizacji pracy na zajęciach dydaktycznych, które należy dopasować do stosowanych metod nauczania. Na każdej lekcji zaleca się stosowanie różnych form pracy.

• I etap edukacyjny

Najczęściej stosowaną formą pracy na lekcji jest praca zbiorowa oraz indywidualna, co związane jest z rozwojem psychomotorycznym i emocjonalnym uczniów na tym etapie edukacyjnym. Zaleca się także z uwagi na kształcenie kompetencji komunikacyjnej pracę w parach w ćwiczeniach polegających na nawiązywaniu komunikacji, zdobywaniu i udzielaniu informacji.

• II etap edukacyjny

Na tym etapie edukacyjnym można wprowadzić już wszystkie formy organizacji pracy na lekcji: pracę zbiorową, w grupach, w parach oraz indywidualną. Uczniowie poszukują najlepszej metody uczenia się, jest to związane z kształceniem się określonego typu uczenia się. Należy zatem stosować wszystkie formy pracy, aby dać uczniom możliwość odnalezienia najlepszego i najefektywniejszego modelu uczenia się.

Praca zbiorowa (praca frontalna, nauczanie frontalne, praca na plenum) to forma pracy polegająca na wykonywaniu określonego zadania przez ogół uczniów uczestniczących w danej lekcji. Ten sposób pracy z uczniami jest bardzo korzystny, gdyż pojedynczy uczeń nie musi prezentować swoich umiejętności na forum grupy, co mogłoby być dla niego źródłem stresu. Wybierając tę formę pracy, nauczyciel musi obserwować uczniów i zadbać, aby każdy uczestniczył w wykonywanych zadaniach.

Praca w grupach (praca grupowa) to organizacja pracy na lekcji, która polega na wspólnym wykonywaniu zadań przez stałe grupy uczniów. Liczebność grupy nie powinna być mniejsza niż trzy osoby i większa niż pięć osób. Uczniowie mogą tworzyć grupy samodzielnie, przy pomocy nauczyciela lub w drodze losowania. Praca grupowa może być jednolita lub

zróżnicowana, co zależy od rodzaju zadań wykonywanych przez grupy. Jeśli wszystkie grupy wykonują takie samo zadanie, mówimy o jednolitości pracy w grupach. Zróżnicowanie polega natomiast na postawieniu każdej grupie jednego z zadań, które po wykonaniu składają się w całość. Należy również pamiętać o tym, że aktywność poszczególnych uczniów w grupie jest różna. Uczniowie lepsi wykonują zwykle trudniejsze elementy zadania, słabsi – łatwiejsze. Niewątpliwą zaletą pracy w grupie jest nabywanie umiejętności współpracy, respektowania zasad, szanowania pracy i zdania innych, a uczniowie uczą się od siebie nawzajem.

Praca w parach jest trudną formą organizacji lekcji z uwagi na to, że wymaga indywidualnego zaangażowania każdego ucznia oraz umiejętności współpracy i moderowania prac. Uczniowie muszą też czuwać nad jej efektami. Z drugiej strony jest to najlepsza forma dla tworzenia lub inscenizacji krótkich scenek i dialogów bardzo chętnie przygotowywanych przez uczniów w wieku 9–12 lat.

Praca indywidualna (samodzielna, jednostkowa) to forma pracy, która nazywana jest w różny sposób, przy czym każde określenie sugerować może nieco odmienny jej charakter. Praca indywidualna polega na wykonywaniu przez uczniów odrębnych zadań. Praca samodzielna to praca wykonana przez ucznia bez pomocy z zewnątrz, zaś praca jednostkowa to forma polegająca na wykonywaniu przez uczniów na lekcji tych samych zadań. Ten rodzaj pracy polecany jest na każdym etapie edukacyjnym z uwagi na indywidualność uczniów, różniących się pod względem dojrzałości, stylu poznawczego, tempa i sposobu pracy. Umożliwia ona uczniom rozwijanie autonomii uczenia, stosowanie różnych strategii uczenia się, sprawdzanie wyników swojej pracy i stopnia posiadanej wiedzy.

7. Informacja zwrotna dla ucznia

Obowiązkiem nauczyciela jest udzielanie uczniom informacji zwrotnej na temat postępów w nauce.

Informacja zwrotna (*feedback*) nazywana jest również oceną kształtującą lub komentarzem edukacyjnym, gdyż jej celem jest wspieranie ucznia w procesie uczenia się języka obcego oraz pomoc w planowaniu i doskonaleniu metod uczenia się mających na celu przyrost wiedzy, umiejętności i sprawności językowych. Sprzyja temu dostarczenie pozytywnych bodźców rozwojowych poprzez umiejętne jej skonstruowanie.

Informacja zwrotna jest oceną kolejnych efektów pracy ucznia i opiera się na kryteriach, które wcześniej nauczyciel podał uczniom do wiadomości. Kryteria te są dla ucznia drogowskazem, jak dobrze wykonywać zadania. Badania dowodzą, że lepsze efekty osiąga się, udzielając pisemnej informacji zwrotnej. W nauczaniu wczesnoszkolnym należy je zastąpić kolorowymi karteczkami lub symbolami, odpowiadającymi odpowiedniej informacji zwrotnej.

Efektywna informacja zwrotna zawiera cztery elementy:

1. Wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia na lekcji języka obcego

Istnieje wiele sposobów wyrażenia komunikatów doceniających, dostosowanych do wieku i potencjału uczniów. Można na przykład napisać: „Zrobiło na mnie wrażenie...”, „Mocną stroną/atutem Twojej pracy jest...”, „Podoba mi się...”, „Doceniam...”, „Dobrze wykonałeś...”, „Cieszę się, że...”, „Bardzo dobre efekty osiągnąłeś w...”, „Możesz być bardzo zadowolony z...”, „Jestem dumny, że...” itp.. Po tych zwrotach musi nastąpić informacja, za co konkretnie uczeń został doceniony.

2. Odnotowanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia w nauce języka obcego

Przydatne mogą być takie sformułowania jak: „Zaznaczyłem pomyłki...”, „Zauważyłam błąd w...”, „Widzę, że w pracy brakuje...”, „Usterki, które dojrzałam to...”, „Zaobserwowałam, że w pracy brakuje ...”, „Wychwyciłam następujące błędy...”, „Odnotowałam jeden brak / kilka braków...” itp. Podane sformułowania sprawiają, że uczeń odbiera je jako przejaw opieki i troski nauczyciela, a nie chęć wytykania błędów i krytykowania.

3. Wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę nad rozwijaniem umiejętności

Najbardziej efektywne jest posługiwanie się językiem instrukcji: „Zastąp...”, „Zmień...”, „Popraw...”, „Przekształć...”, „Podaj...”, „Przepisz...”, „Wymień...”, „Nanieś poprawki...”, „Napisz...”, „Narysuj...”, „Porównaj...”, „Zwróć uwagę...” itp. Należy zwrócić uwagę, aby wskazówki były konkretne, jednoznaczne i sformułowane w sposób jasny i zwięzły, aby uczeń mógł postępować zgodnie z instrukcją. Instrukcja powinna być zawsze dostosowana do możliwości uczących się.

4. Wskazówki, w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej

Motywowanie uczniów do dalszego rozwoju może odbywać się na wiele sposobów, np. możemy podać konkretne wskazówki dotyczące sposobu podniesienia jakości pracy nad znajomością języka obcego:

- zachęcić do podjęcia nowego wyzwania, uświadamiając korzyści dla rozwoju (np. nawiązanie znajomości na portalach społecznościowych z rówieśnikami z kraju języka docelowego i komunikowanie się z nimi w języku obcym),
- pobudzić do pracy, pokazując zachęcający cel (np. wyjazd na wakacje lub wymianę uczniowską do kraju języka docelowego),
- postawić pytanie wzbudzające refleksję na temat wykonanego zadania (np. Czy pisanie SMS-ów jest przydatne? Co sądzisz ...?),
- podać źródło literatury (książki lub internet), gdzie uczeń może szukać dodatkowych informacji na interesujący go temat i kontynuować pracę samodzielnie.²⁰

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że dawanie uczniom informacji zwrotnej wymaga indywidualnego podejścia do każdego ucznia oraz powinno się odbywać z należyтым wyczuciem i atencją. Komunikowanie się z uczniami i udzielanie im informacji zwrotnej powinno odbywać się w nauczonym języku obcym.

²⁰ Praca zbiorowa: *Ocenianie kształtujące: "Dzielmy się tym, co wiemy". Zeszyt 3: Informacja zwrotna*, Centrum Edukacji Obywatelskiej.

8. Opis założonych osiągnięć uczniów według *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego*

Europejski system opisu kształcenia językowego opisuje wiedzę, umiejętności i sprawności językowe potrzebne do osiągnięcia biegłości językowej. Istotnym jego elementem jest określanie poziomów biegłości w posługiwaniu się językiem obcym, które pozwalają ocenić postęp w nauce danego języka oraz sposoby ich klasyfikowania według ogólnie przyjętych wskaźników biegłości na sześciu głównych poziomach od A1–C2.

Poziom A1–A2 określa podstawowe umiejętności językowe, poziom B1–B2 informuje o samodzielności w posługiwaniu się językiem obcym, zaś poziom C1–C2 o poziomie biegłości. Program zakłada na I etapie edukacyjnym opanowanie języka niemieckiego na poziomie **A1** i na II etapie edukacyjnym na poziomie **A2+** (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi).

8.1. Poziom A1

Opanowanie języka obcego na I etapie edukacyjnym na poziomie A1, oznacza, że osoba posługująca się językiem obcym rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia oraz bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego; potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna, i rzeczy, które posiada, oraz potrafi odpowiadać na pytania dotyczącego tego obszaru tematycznego. Osoba znająca język obcy na tym poziomie potrafi przedstawiać siebie i innych oraz prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, wyraźnie i zrozumiale oraz chce nawiązać rozmowę, a co za tym idzie, jest gotowy do udzielania pomocy.²¹

W oparciu o *Europejski system opisu kształcenia językowego* osoba ucząca się języka obcego powinna w zakresie recepcji, produkcji, interakcji i mediacji na poziomie A1 osiągnąć przedstawione niżej wyniki:

a) recepcja – rozumienie ze słuchu

- Potrafi zrozumieć wypowiedź artykułowaną bardzo powoli i uważnie, z długimi pauzami umożliwiającymi stopniowe przyswajanie znaczenia.
- Rozumie polecenia adresowane do niego w sposób uważny i powolny, a także potrafi stosować się do krótkich i prostych wskazówek.

b) recepcja – czytanie ze zrozumieniem

- Rozumie bardzo krótkie, proste teksty, czasem pojedyncze wyrażenia, wychytując znane mu nazwy, słowa oraz podstawowe wyrażenia, jeśli potrzeba, czytając ponownie niektóre fragmenty.

²¹ Coste, D., North, B., Sheils, J., Trim, J. op.cit. s. 33.

- Rozumie ogólną treść prostszych materiałów informacyjnych i krótkich, prostych opisów, zwłaszcza jeśli towarzyszą im pomocne mu materiały wizualne.
- Umie wypełniać krótkie i proste polecenia pisemne.

c) produkcja – wypowiedź ustna

- Potrafi wypowiadać pojedyncze zdania na temat ludzi i miejsc.
- Potrafi mówić o sobie i opisać, czym się zajmuje i gdzie mieszka.
- Potrafi odczytać bardzo krótką, przeciwioną wcześniej wypowiedź, np.: przedstawić się.

d) produkcja – wypowiedź pisemna

- Potrafi pisać proste pojedyncze wyrażenia i zdania.
- Potrafi pisać proste zdania o sobie i wymyślonych przez siebie postaciach: o tym, gdzie mieszkają i czym się zajmują.

e) interakcja ustna

- Potrafi uczestniczyć w prostych sytuacjach komunikacyjnych, gdy rozmówca często powtarza wypowiedzi w wolniejszym tempie, parafrazuje i wyjaśnia.
- Potrafi zadawać proste pytania i odpowiadać na nie, a także wyrażać i uwzględniać proste stwierdzenia dotyczące codziennych potrzeb lub bardzo dobrze znanych mu tematów.
- Rozumie typowe, codzienne wypowiedzi dotyczące prostych, konkretnych potrzeb komunikacyjnych, kierowane do niego bezpośrednio w formie prostych i powtarzalnych wyrażen przez życzliwie doń nastawionego i cierpliwego rozmówcę.
- Rozumie pytania i instrukcje kierowane do niego uważnie i w powolnym tempie, potrafi też wypełniać krótkie, proste polecenia.
- Umie się przedstawić i używać podstawowych wyrażen powitalnych i pożegnalnych.
- Potrafi zapytać, jak ktoś się ma, i reagować na nowiny.
- Rozumie wyrażenia dotyczące zaspokajania najprostszych, konkretnych potrzeb, kierowane bezpośrednio do niego zrozumiale, wolno i jeśli trzeba ponownie, przez życzliwie nastawionego rozmówcę.

f) interakcja pisemna

- Potrafi w formie pisemnej pytać o dane osobowe lub je przekazywać w tej formie.
- Potrafi pisać proste pozdrowienia.

g) mediacja – przetwarzanie tekstu

- Potrafi przepisywać pojedyncze słowa i krótkie teksty pisane w standardowej odmianie drukowanej.

h) stosowanie środków językowych – zakres ogólny

- Dysponuje bardzo podstawowym zasobem prostych wyrażen na temat własnej osoby i dotyczących konkretnych potrzeb.

i) zakres słownictwa

- Dysponuje podstawowym zakresem słownictwa, złożonym z pojedynczych słów lub wyrażen związanych z konkretnymi sytuacjami.

j) poprawność leksykalna

- Brak wskaźnika.

k) poprawność gramatyczna

- Wykazuje jedynie ograniczone opanowanie prostych struktur gramatycznych i wzorów zdaniowych w ramach wyuczonego zasobu.

l) poprawność fonologiczna

- Wymowa bardzo ograniczonego zakresu wyuczonych słów i wyrażen jest – przy pewnym wysiłku – zrozumiała przez rodzimego użytkownika języka, przyzwyczajonego do rozmówców z tej grupy językowej.

ł) poprawność ortograficzna

- Potrafi zapisywać znane słowa i krótkie wyrażenia, np.: krótkie napisy lub instrukcje, nazwy przedmiotów codziennego użytku, nazwy sklepów oraz pewne regularnie stosowane zwroty.
- Potrafi przeliterować swoje nazwisko, adres i inne dane osobowe.

8.2. Poziom A2/A2+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)

II etap edukacyjny odpowiada poziomowi **A2+** (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi). W ogólnej skali opisu poziomów biegłości językowej oznacza to, że osoba posługująca się językiem obcym rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np.: podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy); potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe; potrafi w prosty sposób opisywać pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.²²

W oparciu o *Europejski system opisu kształcenia językowego* osoba ucząca się języka obcego powinna w zakresie recepcji, produkcji, interakcji i mediacji na poziomie **A2+** (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi) osiągnąć przedstawione niżej wyniki:

a) recepcja – rozumienie ze słuchu

- Potrafi zrozumieć zwroty i wyrażenia związane z najważniejszymi dlań obszarami tematycznymi (np.: z podstawowymi informacjami osobowymi i rodzinnymi, zakupami, topografią lokalną, zatrudnieniem) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka.
- Potrafi zrozumieć wystarczająco dużo, by reagować na konkretne potrzeby komunikacyjne, pod warunkiem, że wypowiedź rozmówcy jest artykułowana wyraźnie i powoli.
- Potrafi ogólnie określić temat dyskusji, prowadzonej powoli i w jasny sposób.
- Potrafi wyłoić główną treść w krótkich, jasnych, prostych komunikatach.
- Rozumie proste wskazówki tłumaczące, jak z punktu X dotrzeć do punktu Y, pieszo lub z wykorzystaniem z komunikacji miejskiej.

²² Tamże, s. 33.

- Rozumie i potrafi wyłować główne informacje z krótkich nagrań na tematy codzienne, gdy wypowiedzi są powolne i przejrzyste.

b) recepcja – czytanie ze zrozumieniem

- Rozumie krótkie, proste teksty, zawierające najczęściej stosowane sformułowania oraz tzw. słowa „międzynarodowe” istniejące w wielu językach.
- Rozumie krótkie, proste teksty na znane mu, konkretne tematy, napisane językiem codziennym lub związane z pracą, zawierające często używane sformułowania.
- Rozumie krótkie i proste listy prywatne.
- Rozumie podstawowe rodzaje standardowych i rutynowych listów i pism (zapytania, zamówienia, potwierdzenia itp.) na znane mu tematy.
- Potrafi wyszukiwać konkretne, możliwe do przewidzenia informacje zawarte w prostych materiałach codziennego użytku, np.: w reklamach, prospektach, jadłospisach, listach polecających i rozkładach jazdy.
- Umie zlokalizować konkretne informacje w wykazach, spisach i wybrać potrzebne dane (np.: znaleźć w książce telefonicznej punkt usługowy, sklep).
- Rozumie popularne oznaczenia i ogłoszenia spotykane w miejscach publicznych (takich jak ulice, restauracje, stacje kolejowe) czy w pracy: wskazówki.
- Rozpoznaje konkretne informacje w napotykanym prostszych materiałach tekstowych takich jak: listy, broszury czy krótkie artykuły prasowe, w których opisano konkretne wydarzenia.
- Rozumie przepisy, jeśli są wyrażone prostym językiem.
- Potrafi wykorzystać ogólne zrozumienie krótkich tekstów i wypowiedzi na konkretne tematy z życia codziennego, by domyślić się z kontekstu prawdopodobnego znaczenia nieznanemu mu słów.

c) produkcja – wypowiedź ustna

- Potrafi przedstawiać proste opisy lub prezentować osoby, warunki życia lub pracy, codzienne rutynowe czynności, rzeczy lubiane/nielubiane itp. w formie krótkiego ciągu prostych zwrotów i zdań, tworzących listę spraw.
- Umie opisać własną rodzinę, warunki mieszkalne, wykształcenie, obecną i niedawną pracę.
- Potrafi za pomocą prostych środków wyrazu opisywać osoby, miejsca i posiadane przedmioty.
- Potrafi opowiedzieć historyjkę lub coś opisać, wymieniając kolejno zdarzenia i fakty.
- Umie opisywać życie codzienne własnego otoczenia, odnosząc się do ludzi, miejsc, pracy lub nauki/studiów.
- Potrafi przedstawić krótkie, proste opisy zdarzeń i czynności.
- Potrafi opisywać plany i ustalenia, zwyczaje i rutynowe działania, działania z przeszłości oraz osobiste doświadczenia.
- Umie używać prostego języka opisowego do formułowania krótkich stwierdzeń i porównywania przedmiotów.

- Potrafi wyjaśnić, dlaczego coś lubi lub czegoś nie lubi.
- Potrafi przedstawić krótką, przećwiczoną wcześniej wypowiedź na znany sobie temat.
- Potrafi odpowiadać na sformułowane wprost pytania słuchaczy, jeśli może poprosić o powtórzenie pytania i pomoc w sformułowaniu własnej odpowiedzi.
- Potrafi przedstawić krótką przećwiczoną wcześniej wypowiedź na temat wiążący się z jego własnym życiem codziennym, krótko uzasadniając i objaśniając własne opinie, plany i działania.
- Potrafi odpowiadać na ograniczoną liczbę sformułowanych wprost pytań.

d) produkcja – wypowiedź pisemna

- Potrafi pisać teksty składające się z prostych wyrażen i zdań połączonych prostymi spójnikami.
- Potrafi napisać ciąg prostych wyrażen i zdań o własnej rodzinie, warunkach mieszkaniowych, wykształceniu, a także obecnej i niedawnej pracy.
- Potrafi pisać krótkie, proste, wymyślone bibliografie i proste teksty poetyckie o ludziach.
- Potrafi w formie połączonych zdań pisać o codziennych sprawach własnego otoczenia, np.: ludziach, miejscach.
- Potrafi sporządzać bardzo krótkie, proste opisy obecnych i przeszłych wydarzeń i osobistych doświadczeń.

e) interakcja ustna

- Potrafi uczestniczyć w rozmowach wymagających prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu lub rutynowe tematy związane z pracą i czasem wolnym.
- Umie uczestniczyć w krótkich rozmowach towarzyskich, lecz rzadko potrafi zrozumieć wystarczająco dużo, aby samodzielnie inicjować i podtrzymywać rozmowę.
- Potrafi ze stosunkową łatwością uczestniczyć w typowych i krótkich rozmowach pod warunkiem otrzymania w razie potrzeby pomocy od rozmówcy.
- Potrafi bez zbytniego wysiłku radzić sobie z prostą, rutynową wymianą zdań.
- Potrafi zadawać pytania i odpowiadać na nie oraz wymieniać poglądy i informacje na znane mu tematy w możliwych do przewidzenia sytuacjach życia codziennego.
- Rozumie to, co jest mówione jasno, powoli i bezpośrednio do niego w prostej, codziennej rozmowie.
- Rozumie to, co najistotniejsze, o ile rozmówca podejmie dodatkowy wysiłek.
- Rozumie wystarczająco dużo, by bez zbytniego wysiłku prowadzić proste, rutynowe rozmowy.
- Rozumie w sposób ogólny kierowane do niego jasne, standardowe wypowiedzi na znane mu tematy, jeśli ma możliwość poproszenia o powtórzenie lub parafrazę.
- Potrafi prowadzić bardzo krótkie, towarzyskie wymiany zdań, lecz rzadko rozumie wystarczająco dużo, aby samodzielnie podtrzymywać rozmowę, chociaż może wiele zrozumieć, jeśli rozmówca mu pomoże.

- Potrafi używać codziennych form grzecznościowych przy powitaniach/pożegnaniach i zwracaniu się do innych osób.
- Umie odpowiadać na zaproszenia, propozycje i przeprosiny, a także zapraszać, proponować i przepraszać.
- Potrafi powiedzieć, co lubi, a czego nie.
- Potrafi nawiązywać kontakty towarzyskie: witać się, żegnać, przedstawiać się, dziękować.
- Rozumie kierowane do niego standardowe wypowiedzi na znane mu tematy pod warunkiem możliwości poproszenia o powtórzenie lub parafrazę.
- Potrafi brać udział w krótkich rozmowach w rutynowych sytuacjach na tematy związane z własnymi zainteresowaniami.
- Potrafi w prostych słowach wyrażać, jak się czuje, oraz dziękować.

f) interakcja pisemna

- Potrafi pisać krótkie, proste notatki na temat najpilniejszych, codziennych spraw.
- Potrafi pisać bardzo proste listy prywatne wyrażające podziękowania lub przeprosiny.
- Potrafi zanotować krótką, prostą wiadomość, jeżeli ma możliwość poproszenia o powtórzenie lub/i parafrazę.
- Umie pisać krótkie, proste wiadomości i notatki dotyczące codziennych, najpilniejszych spraw.

g) mediacja – przetwarzanie tekstu

- Potrafi przepisywać krótkie teksty pisane przy użyciu liter drukowanych lub czytelnego pisma odręcznego.
- Potrafi wybierać z krótkich tekstów kluczowe słowa, wyrażenia lub zdania i odtwarzać je w ramach swojego ograniczonego zasobu środków językowych.

h) stosowanie środków językowych – zakres ogólny

- Potrafi formułować krótkie stwierdzenia dotyczące codziennych prostych potrzeb konkretnego rodzaju: danych osobowych, rutynowych czynności życia codziennego, pragnień i potrzeb, pytań o informację.
- Potrafi używać prostych wzorów zdań i komunikować się za pomocą zapamiętanych wyrażen, grup kilku słów i utartych formułek – na temat siebie i innych osób, tego, czym się zajmują, miejsc, posiadanych rzeczy itp.
- Dysponuje ograniczonym zasobem krótkich, wyuczonych na pamięć wyrażen dotyczących prawdopodobnych sytuacji życiowych.

i) zakres słownictwa

- Dysponuje słownictwem wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb komunikacyjnych w życiu codziennym.
- Dysponuje słownictwem wystarczającym do zaspokojenia najważniejszych codziennych potrzeb komunikacyjnych.
- Dysponuje wystarczającym słownictwem, by uczestniczyć w rutynowych rozmowach na znane sobie tematy z życia codziennego.

j) poprawność leksykalna

- Potrafi posługiwać się wąskim zakresem słownictwa, związanym z konkretnymi potrzebami życia codziennego.

k) poprawność gramatyczna

- Poprawnie używa prostych struktur, jednak systematycznie popełnia podstawowe błędy, np. w użyciu form czasownika. Mimo to wypowiedź jest zazwyczaj zrozumiała.

l) poprawność fonologiczna

- Wymowa jest na ogół na tyle wyraźna, by zrozumieć wypowiedź, mimo wyraźnego obcego akcentu – rozmówcy muszą jednak co jakiś czas prosić o powtórzenie.

ł) poprawność ortograficzna

- Potrafi przepisywać krótkie informacje dotyczące spraw codziennych, np. wskazówki na temat dojazdu do jakiegoś miejsca.

8.3. Przewidywane umiejętności ucznia po I etapie edukacyjnym

Program nauki w klasach I–III zakłada opanowanie języka obcego na bardzo podstawowym poziomie, który zapewni minimalną komunikację językową, co oznacza, że:

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów opisanych powyżej.
2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka:
 - 1) reaguje na polecenia;
 - 2) rozumie sens krótkich wypowiedzi, opowiadań, bajek i historyjek oraz prostych piosenek i wierszyków, szczególnie gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami, dodatkowymi dźwiękami; znajduje w wypowiedzi określone informacje.
3. Uczeń rozumie wyrazy oraz jedno- lub kilkuzdaniowe bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. historyjki obrazkowe z tekstem, opowiadania): rozumie ogólny sens tekstu, szczególnie gdy jest wspierany obrazem lub dźwiękiem; znajduje w wypowiedzi określone informacje.
4. W zakresie wypowiedzi ustnych uczeń:
 - 1) powtarza wyrazy i proste zdania;
 - 2) tworzy bardzo proste i krótkie wypowiedzi według wzoru, np. nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je, nazywa czynności;
 - 3) recytuje wiersze, rymowanki, odgrywa dialogi, śpiewa piosenki – samodzielnie lub w grupie np. w realizacji małych form teatralnych;
 - 4) używa poznanych wyrazów i zwrotów podczas zabawy.

5. W zakresie wypowiedzi pisemnych uczeń:
 - 1) przepisuje wyrazy i proste zdania;
 - 2) pisze pojedyncze wyrazy i zwroty;
 - 3) pisze bardzo proste i krótkie zdania według wzoru i samodzielnie.
6. W zakresie reagowania uczeń:
 - 1) reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia;
 - 2) przedstawia siebie i inne osoby – mówi np. jak się nazywa, ile ma lat, skąd pochodzi, co potrafi robić;
 - 3) zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów;
 - 4) stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe (np. wita się i żegna, dziękuje, prosi, przeprasza);
 - 5) wyraża swoje upodobania.
7. W zakresie przetwarzania tekstu uczeń nazywa w języku obcym nowożytnym np. osoby, zwierzęta, przedmioty, czynności – z najbliższego otoczenia oraz przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych.
8. Uczeń:
 - 1) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, warto nauczyć się ich języka;
 - 2) posiada podstawowe informacje o krajach, w których ludzie posługują się danym językiem obcym.
9. Uczeń potrafi określić, czego się nauczył, i wie, w jaki sposób może samodzielnie pracować nad językiem (np. przez oglądanie bajek w języku obcym nowożytnym, korzystanie ze słowników obrazkowych i gier edukacyjnych).
10. Uczeń współpracuje z rówieśnikami w trakcie nauki.
11. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. ze słowników obrazkowych, książeczek), również za pomocą technologii informatyczno-komunikacyjnych.

8.4. Przewidywane umiejętności ucznia po II etapie edukacyjnym

Program nauki w klasach IV–VIII (wersja II.1.) zakłada opanowanie języka obcego w stopniu, który zapewni minimalną komunikację językową, co oznacza, że :

- I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów przedstawionych powyżej.
- II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:
 - 1) reaguje na polecenia;
 - 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;

- 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
 - 4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
 - 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
 - 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.
- III. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, broszury, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, artykuły, teksty narracyjne, recenzje, wywiady, wpisy na forach i blogach, teksty literackie):
- 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
 - 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
 - 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
 - 4) znajduje w tekście określone informacje;
 - 5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
 - 6) układa informacje w określonym porządku;
 - 7) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.
- IV. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
 - 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
 - 7) wyraża uczucia i emocje;
 - 8) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
- V. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę, e-mail, historyjkę, list prywatny, wpis na blogu):
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
 - 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
 - 7) wyraża uczucia i emocje;
 - 8) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VII. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, krótki list prywatny, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Uczeń posiada:

- 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XIII. Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczowych lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

XIV. Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

9. Ewaluacja procesu dydaktycznego – kontrola i ocenianie osiągnięć

Kontrolowanie postępów w procesie nauki języka obcego jest nieodzownym elementem całego procesu dydaktycznego. Dzięki niemu wszyscy uczestnicy tego procesu – nauczyciel i uczniowie – otrzymują informację zwrotną na temat swoich osiągnięć. Nauczyciel weryfikuje stosowane przez siebie metody nauczania, a uczeń otrzymuje informację o poziomie swoich umiejętności językowych i postępów w nauce. Do obowiązków nauczyciela należy przeprowadzanie na bieżąco nieformalnej oraz formalnej diagnozy oraz systematyczne przekazywanie uczniowi i jego rodzicom – w sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy – informacji zwrotnej na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych. Mając na uwadze płynny przebieg procesu nauczania i uczenia się, kontrolowanie osiągnięć powinno odbywać się regularnie i według stałych kryteriów, znanych wszystkim uczestnikom tego procesu. Zawsze jednak kontrola i ocenianie postępów procesu dydaktycznego musi przebiegać zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania, a sposób jej przeprowadzenia musi być dostosowany do założeń kształcenia na poszczególnych poziomach edukacyjnych. Bez względu jednak na poziom, na jakim uczeń się aktualnie znajduje, kontrola i ocena stopnia opanowania języka obcego powinna przebiegać zawsze w przyjaznej atmosferze i w poczuciu pełnego zaufania do samego procesu i jego uczestników, gdyż to gwarantuje obiektywny jej obraz.

Program, zgodnie z reformą systemu edukacji, zakłada przeprowadzenie następujących elementów systemu oceniania:

1. samokontrolę i samoocenę ucznia,
2. wewnątrzszkolną ocenę bieżącą i etapową – prowadzoną systematycznie w celu stworzenia obiektywnego obrazu poziomu umiejętności i stopnia opanowania wiedzy przez ucznia.

9.1. Ewaluacja procesu dydaktycznego na I etapie edukacyjnym

W celu usprawnienia procesu kontroli i oceniania osiągnięć dydaktycznych w edukacji wczesnoszkolnej oraz uczynienia go możliwie przyjaznym uczniom, należy od samego początku przyzwyczaić uczących się do refleksji nad poziomem opanowania materiału i samodzielnej jego oceny. W trakcie zajęć dydaktycznych informacja zwrotna o stopniu opanowania materiału może być wizualizowana za pomocą karteczek z piktogramami symbolizującymi pozytywne i negatywne wrażenia nauczyciela po wykonanym przez ucznia ćwiczeniu lub zadaniu. Proponuje się oczywiście na początek stosować pozytywną ocenę pracy uczniów, aby wzmocnić motywację do dalszej nauki. Ważne jest także, aby uczeń miał

możliwość oceny lekcji, w której brał udział, poprzez jej ewaluację za pomocą symboli graficznych. Daje mu to poczucie pełnego uczestnictwa w procesie dydaktycznym, na przebieg którego może mieć również wpływ, oraz uczy wrażliwości i współodpowiedzialności za przebieg tego procesu.

Na tym etapie proponuje się uczniom także pracę nad portfolio językowym – jest to zbiór dokumentów, certyfikatów potwierdzających stopień opanowania języka, arkuszy pracy i samooceny oraz dodatkowych prac uczniów, dzięki którym możliwe jest uzyskanie informacji o postępach w uczeniu się języka obcego, a uczeń ma możliwość ocenić, ile już się nauczył i w jakim stopniu. Wyboru prac do portfolio dokonuje sam uczeń spośród wykonanych przez siebie rysunków, ćwiczeń i zadań domowych. Elementy te może gromadzić przez kolejne lata nauki, dzięki czemu możliwe jest aktywne śledzenie własnego procesu uczenia się. Ideą przyświecającą tworzeniu portfolio jest pochwalenie się własnymi osiągnięciami i umiejętnościami, co pozytywnie wpływa na rozbudzenie motywacji do dalszej nauki. Prace zgromadzone przez ucznia w portfolio nie podlegają ocenie, chyba że uczeń wyrazi taką gotowość i chęć. Portfolio przygotowywane przez uczniów na tym etapie nauczania stanowi wstęp do zadań projektowych przewidzianych na II etapie edukacyjnym – w klasach IV–VIII.

9.2. Ewaluacja procesu dydaktycznego na II etapie edukacyjnym

Na tym poziomie nauczania zaleca się sprawdzanie umiejętności uczących się możliwie jak najczęściej, np. po każdej przeprowadzonej lekcji – w fazie kontroli stopnia opanowania materiału bieżącej lekcji, po szeregu lekcji na dany temat – w formie ustnej lub pisemnej i po zakończeniu kolejnego rozdziału w podręczniku – w formie pisemnej i ustnej, aby uczeń w sposób ciągły otrzymywał informację zwrotną na temat poziomu swoich osiągnięć.

Niezmiernie ważne jest, aby uczeń był świadomy odpowiedzialności za efekty swojej nauki. Dlatego także i na tym etapie należy włączyć go w proces kontroli stopnia opanowania omówionego materiału i oceny wyników własnej nauki poprzez pracę nad własnym portfolio językowym, wykonywanie dodatkowych prac projektowych oraz regularne wypełnianie arkuszy do samodzielnego pomiaru przyrostu umiejętności oraz testów przeznaczonych do samooceny. W ten sposób uczeń nauczy się systematyczności i odpowiedzialności za własny proces uczenia się. Podobnie, jak miało to miejsce w klasach I–III, także i na tym etapie nauczania należy stosować ewaluację zajęć dydaktycznych. Uczniowie muszą mieć świadomość, że prawidłowy przebieg procesu dydaktycznego zależy od wszystkich jego uczestników – także od nauczyciela, dlatego powinni mieć możliwość oceniania jego pracy, czyli sposobu przygotowania i przeprowadzenia zajęć dydaktycznych.

10. Ocena wewnątrzszkolna

Nauczyciel pracujący w oparciu o niniejszy program powinien uwzględnić w fazie przygotowania procesu dydaktycznego zaplanowanie, przeprowadzenie i ocenę różnorodnych ćwiczeń przeznaczonych do samokontroli, ćwiczeń kontrolnych, testów sprawdzających oraz przeprowadzenie ewaluacji własnej pracy po każdej lekcji. W celu ułatwienia tego zadania proponuje się, aby ogólna koncepcja zadań sprawdzających odpowiadała celom ogólnym i szczegółowym określonym w niniejszym programie oraz celom poszczególnych jednostek lekcyjnych. Również wszystkie prace sprawdzające umiejętności i wiedzę uczniów oraz testy powinny odpowiadać wcześniej określonym kryteriom. Konstruując zadanie sprawdzające lub test, powinno się:

- jasno sprecyzować cel pracy powtórzeniowej,
- ująć w treści zadań jedynie materiał omówiony i utrwalony na zajęciach,
- zaplanować zadania sprawdzające wszystkie sprawności językowe, o ile wszystkie ćwiczone były na zajęciach,
- zastosować różnorodne typy zadań odpowiadające różnym typom uczenia się,
- zaplanować zadanie sprawdzające umiejętność stosowania odpowiedniej strategii uczenia się,
- zaplanować te same kryteria pomiaru, tzn. wartości punktowe, precyzyjnie sformułowane polecenia, czas przewidziany na przeprowadzenie sprawdzianu,
- ustalić kryteria oceniania, aby były one możliwie najbardziej obiektywne,
- przygotować dodatkowe zadania dla uczniów chętnych lub szczególnie uzdolnionych.

10.1. Zadania sprawdzające i ich ocenianie na I etapie edukacyjnym

Do najczęściej stosowanych zadań testowych przeznaczonych na I etap edukacyjny zaliczyć należy zadania zamknięte przeprowadzone w postaci ćwiczeń przygotowanych na stacje samodzielnego uczenia się. Lekcja oparta na stacjach samodzielnego uczenia się polega na przygotowaniu określonej ilości zadań uwzględniających cały powtarzany materiał oraz adekwatnej ilości miejsc pracy. Do każdego miejsca, zwanego stacją pracy, musi być przydzielona odpowiednia liczba krzeseł tak, aby po zsumowaniu krzeseł przy wszystkich stacjach ich liczba odpowiadała ilości uczniów biorących udział w zajęciach.

Uczniowie, przechodząc z jednego miejsca pracy na inne, wykonują odpowiednie zadanie zamknięte, a po jego ukończeniu zaznaczają na przygotowanym grafiku zadań wiszącym w widocznym miejscu w sali, które z zaplanowanych zadań już wykonali. Orientują się tym samym, ile i jakie typy zadań pozostały im do wykonania. Po wykonaniu wszystkich zadań uczeń udaje się do stacji kontrolnej, przy której siedzi nauczyciel, i razem sprawdzają

poprawność wykonania poszczególnych ćwiczeń. Aby przy stacji kontrolnej nie tłoczyło się zbyt wielu uczniów, należy zaplanować dla oczekujących na sprawdzenie zadań jeszcze jedną stację z trudniejszym zadaniem. Ważne przy tej formie sprawdzania jest to, że uczeń nie zostaje oceniany, lecz otrzymuje symbol graficzny za każde dobrze wykonane zadanie. Należy pamiętać o tym, aby budzić wiarę ucznia we własne siły i możliwości, zachęcać do pokonywania kolejnych trudności poprzez pochwały dla nawet najmniejszych osiągnięć.

10.2. Zadania sprawdzające i ich ocenianie na II etapie edukacyjnym

Na II etapie edukacyjnym preferuje się zadania zamknięte i półotwarte sprawdzające stopień opanowania poszczególnych sprawności językowych. Są to przykładowo:

- a) dla sprawdzenia rozumienia tekstu słuchanego:
 - zadania typu prawda/fałsz
 - zadania typu wybierz właściwą odpowiedź
 - przyporządkowanie obrazu do tekstu lub odwrotnie
 - przyporządkowanie tytułów do fragmentów tekstu
 - znalezienie kolejności zdań, wypowiedzi, wydarzeń
 - zaznaczenie informacji dotyczących treści testu
 - wizualizacja treści fragmentów tekstu
 - podpisanie obrazków oddających treść fragmentów tekstu
- b) dla sprawdzenia rozumienia tekstu czytanego:
 - znalezienie odpowiedniej informacji w tekście
 - porządkowanie tekstu w logiczną całość
 - dopasowanie tytułu do treści tekstu lub jego fragmentów
 - zadania typu prawda/fałsz
 - zadania typu wybierz właściwą odpowiedź
 - zaznaczenie poprawnej odpowiedzi na pytanie związane z treścią tekstu
 - wypełnienie formularza
- c) dla sprawdzenia umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnej:
 - formułowanie podpisów do obrazków
 - uzupełnienie luk w tekście paralelnym
 - sformułowanie zdania z rozsypanki
 - logiczne dokończenie zdań
 - uzupełnienie wypowiedzi w dialogu
 - napisanie planu wypowiedzi na określony temat
 - napisanie krótkiego tekstu użytkowego.

d) dla sprawdzenia umiejętności formułowania wypowiedzi ustnej:

Zadania tego typu są obecnie jednym z elementów sprawdzianów podsumowujących kolejne etapy nauczania (np. po każdym omówionym rozdziale w ciągu roku szkolnego), dlatego zaleca się systematyczną kontrolę sprawności kompetencji komunikacyjnych na zajęciach dydaktycznych. Sprawdzenie umiejętności budowania wypowiedzi ustnej w trakcie lekcji powtórzeniowej można przeprowadzić poprzez zaplanowanie pytań, na które uczeń musi odpowiedzieć po ukończonej pracy pisemnej indywidualnie, lub poprzez zaplanowanie i opisanie sytuacji komunikacyjnej dla pary uczniów, którzy muszą zainicjować, podtrzymać i zakończyć rozmowę na temat z zakresu materiału objętego powtórzeniem.

e) dla sprawdzenia kompetencji leksykalno- gramatycznych:

- łączenie pytań z odpowiedziami
- budowanie zdań z rozsypanki
- zadania typu wybierz właściwą odpowiedź
- uzupełnienie luk w tekście
- przyporządkowanie do wyrazu podstawowego synonimów, antonimów, obrazków
- grupowanie wyrazów w logiczne ciągi
- formułowanie pytań do podanych zdań
- zastępowanie obrazków w tekście wyrazami oznaczającymi pokazane na obrazku informacje
- odpowiadanie na pytania
- kończenie zdań.

11. Ocenianie

Planując pracę sprawdzającą umiejętności i wiedzę uczniów, należy od razu zaplanować sposób jej oceniania. W tym celu należy ustalić ogólne kryteria oceniania obowiązujące w całym procesie nauczania, dzięki temu oceny uzyskane przez uczniów będą obiektywnie ukazywały proces uczenia się i dawały wiarygodny obraz postępów w nauce.

Powinno się stosować zawsze jednakową punktację dla zadań zamkniętych (np. 1 punkt) i dla zadań półotwartych (po 2 punkty), aby mieć możliwość oceny treści i formy odpowiedzi.

Dla oceniania wymienionych aspektów zadań sprawdzających na II etapie edukacyjnym proponuje się skalę ocen z podaną wartością procentową poprawności wykonanych zadań:

100% + dodatkowe zadania	celujący
100–96%	bardzo dobry
95–85%	dobry
84–69%	dostateczny
68–51 %	dopuszczający
50–0%	niedostateczny

Aby uzyskać ocenę celującą, uczeń powinien bezbłędnie wykonać wszystkie zadania sprawdzające oraz dodatkowe zadanie półotwarte lub otwarte dla chętnych, które powinno być dodatkowo punktowane. Zaprezentowany tu system jest jedynie propozycją, dlatego należy pamiętać, że kryteria oceniania trzeba dostosować do Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania.

12. Podsumowanie

Nie ma ścisłych reguł określających sposób tworzenia programów nauczania, a oczekiwania nauczycieli są różne, jedni cenią program za krótkie i ogólne treści, inni wolą dłuższe i szczegółowe wyjaśnienia. Ocena programu według kryterium stopnia dokładności przedstawionych w nim zagadnień jest jednak bardzo względna i zależy od potrzeb, ale i umiejętności osób korzystających z niego. Najważniejsze jednak, aby zawierał to wszystko, czego nauczyciele – adresaci programu – potrzebują, aby właściwie zaplanować proces nauczania.

Celem tego programu jest usystematyzowanie procesu nauczania języka obcego w szkole podstawowej tak, aby przebiegał w sposób logiczny, usystematyzowany i miał układ koncentryczno-spiralny, dzięki czemu będzie dostosowany do wieku, potrzeb i możliwości uczących się, czyli podmiotu procesu dydaktycznego. Właściwa interpretacja treści w nim zawartych umożliwi stworzenie uczniom odpowiednich warunków dla rozwoju kompetencji językowych adekwatnych do ich wieku i możliwości, a zawarte w programie tendencje współczesnej pedagogiki gwarantują przygotowanie uczniów do wymagań współczesnego życia. Priorytetem jest dobro ucznia, jego tempo rozwoju, jego możliwości, oczekiwania i zainteresowania. Dlatego pozostaje nam mieć nadzieję, że nauka w oparciu o niniejszy program ułatwi uczącym się start na kolejnym etapie edukacyjnym i osiągnięcie sukcesów w nauce języka obcego.

Sylwia Rapacka

Katarzyna Wójcik

13. Bibliografia

- 1) Albers, H.-G., Bolton, S. *Testen und Prüfen in der Grundschule*. Langenscheidt, Berlin 1995.
- 2) Bimmel, P., Rampillon, U. *Lernautonomie und Lernstrategien*. Langenscheidt, Berlin 2000.
- 3) Birch., A., Malin, T. *Psychologia rozwojowa w zarysie*. PWN, Warszawa 1999.
- 4) Bohn, R. *Probleme der Wortschatzarbeit*. Langenscheidt, Berlin 2000.
- 5) Bolton, S. *Probleme der Leistungsmessung. Lernfortschrittstests in der Grundschule*. Langenscheidt, Berlin 1996.
- 6) Brandi, M.-L., Dommel, H., Helming, B. *Bild als Sprech Anlass*. Goethe-Institut, München 1988.
- 7) Brzeziński, J. *Nauczanie języków obcych dzieci*. WSiP, Warszawa 1987.
- 8) Coste D., North B., Sheils J., Trim, J. *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2001.
- 9) Cyrański, Cz., Kwaśniewska, M. *Program wychowanie przedszkolnego. Moje przedszkole*. MAC Edukacja, Kielce 2003.
- 10) Dahlhaus, B. *Fertigkeit Hören*. Langenscheidt. Goethe-Institut, München 1994.
- 11) Doye, P. *Typologie der Testaufgaben für den Unterricht Deutsch als Fremdsprache*. Langenscheidt, München 1992.
- 12) Ehlers, S. *Lesen als Verstehen*. Langenscheidt, Kassel 1992.
- 13) Funk, H., Koenig, M. *Grammatik lehren und lernen*. Langenscheidt, Berlin 1992.
- 14) Glaboniat, M., Müller, M., Rusch, P., Schmitz, H. Wertenschlag, L. *Profile Deutsch. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1 und B2 des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmen für Sprachen*. Langenscheidt, Berlin 2002.
- 15) Gołębiak, D. *Uczenie się metodą projektów*. WSiP, Warszawa 2002.
- 16) Harwas-Napierała B., Trempała, J. *Psychologia rozwoju człowieka*. (t. II) PWN, Warszawa 2000.
- 17) Heuer, H. *Unterrichtsmethoden*. W: K.-R. Bausch, H. Christ, H.J. Krumm, *Handbuch Fremdsprachenunterricht*, 484-489. Francke Verlag, Tübingen und Basel 1995.
- 18) Iluk, J. *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?* Wydawnictwo Gnome, Katowice 2002.
- 19) Jung L. *99 Stichwörter zum Deutschunterricht. Deutsch als Fremdsprache*. Max Hueber Verlag, Ismaning 2001.
- 20) Kast, B. *Fertigkeit Schreiben*. Langenscheidt, Berlin 1999.
- 21) Kleppin, K. *Fehler und Fehlerkorrektur*. Langenscheidt, Berlin 2001.
- 22) Komorowska, H. *Testy w nauczaniu języków obcych*. WSiP, Warszawa 1982.
- 23) Komorowska, H. *Sukces i niepowodzenie w nauce języka obcego*. WSiP, Warszawa 1987.
- 24) Komorowska, H. *O programach prawie wszystko*. WSiP, Warszawa 1999.
- 25) Komorowska, H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003.
- 26) Krumm, H.-J., *Interkulturelles Lernen und interkulturelle Kommunikation*. W: K.-R. Bausch, H. Christ, H.-J. Krumm, *Handbuch Fremdsprachenunterricht*, Francke Verlag, Tübingen und Basel 1995, s. 156-161.
- 27) Łada-Grodzicka, A., Bełczewska, E., Herde, M., Kwiatkowska – Klarzak, E., Wasilewska, J. *ABC. Program wychowania przedszkolnego XXI wieku*. WSiP, Warszawa 2000.
- 28) Lohfert, W. *Kommunikative Spiele für Deutsch als Fremdsprache*. Max Hueber Verlag, Ismaning 1982.
- 29) Meijer, D., Jenkins, E.-M. *Landeskundliche Inhalte – Die Qual der Wahl. Kriterienkatalog zur Beurteilung von Lehrwerken*. W: *Fremdsprache Deutsch*, 1, 1998, s. 18-25.
- 30) Meyer, H. *Was ist guter Unterricht?* Cornelsen Verlag Scriptor, Berlin 2004.
- 31) Mihałka, K., *Sposoby rozwijania kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego*. W: JOwS: 2012/02, s. 106-117.
- 32) Okoń, W. *Zarys dydaktyki ogólnej*. PZWS, Warszawa 1970.
- 33) Okoń, W. *Nowy słownik pedagogiczny*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2004.
- 34) Pamuła, M. *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2006.
- 35) Pfeiffer, W. *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*. Wagros, Poznań 2001.
- 36) Praca zbiorowa: *Ocenianie kształtujące: "Dzielimy się tym, co wiemy". Zeszyt 3: Informacja zwrotna*, Centrum Edukacji Obywatelskiej.
- 37) Rapacka, S., *Kształcenie kompetencji interkulturowych uczestników procesu dydaktycznego poprzez rozwój komunikacji językowej*. Materiały pokonferencyjne. Ustroń 2009, www.kms.polsl.pl/prv/spnjo/referaty/rapacka.pdf.
- 38) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- 39) Stawna, M. *Podejście komunikacyjne do nauczania języków obcych*. WSiP, Warszawa 1991.
- 40) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r, Prawo Oświatowe.
- 41) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r, Przepisy Wprowadzające Ustawę – Prawo Oświatowe.
- 42) Żebrowska, M. *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*. PWN, Warszawa 1986.

14. Przykładowe zadania: stacje samodzielnego uczenia się, testy samokontroli, strony z portfolio językowego, projekty, teatryki

14.1 Ćwiczenia do stacji samodzielnego uczenia się

3. Station Lena

Kapitel 1

1. Przeczytaj dialog.
2. Odszukaj w tekście nazwę miasta, w którym spotykają się koledzy.
3. Poszukaj tego miasta na pierwszej mapce, sprawdź na mapce nr 2, jak brzmi jego polska nazwa i zaznacz właściwą odpowiedź.
4. Wpisz w odpowiednie miejsca (mapka nr 2) polskie nazwy pozostałych miast.
5. Sprawdź wyniki swojej pracy.

ARBEITSBLATT

Kapitel 1

3. Station Lena

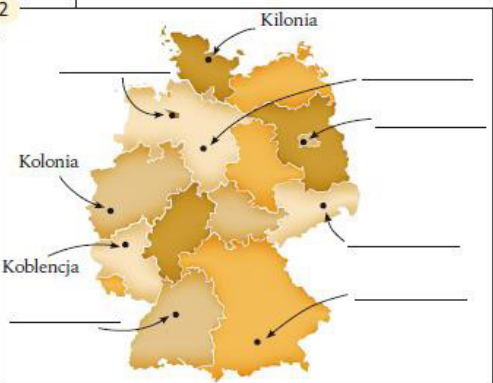
- ☐ Peter Schmidt.
☒ Hallo, Peter. Ich bin's, Thomas.
☐ Hallo Thomas! Wie geht's denn?
☒ Danke, gut. Ich bin gerade in Koblenz. Ich spiele hier Volleyball mit...
☐ Was? In Koblenz? Toll! Um wie viel Uhr und wo spielst du denn?
☒ Um fünf Uhr, in deiner Schule. Kommst du auch?
☐ Ja, ich komme gern.

☐ Kilonia ☐ Koblencja ☐ Kolonia

1

2

Monachium • Drezno • Berlin • Brema • Hanower • Stuttgart

4. Station Lesezauber

Kapitel 2

1. Przeczytaj tekst.
2. Rozwiąż zagadkę.
3. Rozwiąż zadania do tekstu.
4. Sprawdź wyniki swojej pracy.

ARBEITSBLATT

Kapitel 2

4. Station Lesezauber

Ich bin Margot. Ich wohne in Bern, Sonnenstraße 12. Hier wohnen auch Klaus und Ivonne. Sie sind sportlich und musikalisch.

Klaus spielt Tennis und Volleyball. Klaus möchte auch gut Tennis spielen. Tennis ist schwer, aber Klaus lernt fleißig. Er mag viele Instrumente. Sein Hobby ist aber Gitarre. Er meint, Gitarre ist super.

Ivonne spielt sehr gut Volleyball. Ich spiele manchmal mit. Volleyball ist leicht.

Wir (Klaus, Ivonne und ich) spielen oft Wurm, Mikado und Dame. Wir möchten noch ein Brettspiel spielen.

Rate mal, wie heißt das Spiel: Mikado, Uno oder Schach?

Das Spiel heißt _____.

Welche Information ist richtig und welche falsch? Markiere.

Która informacja jest prawdziwa (*richtig*), a która fałszywa (*falsch*)? Zaznacz.

	richtig	falsch
1. Margot kommt aus der Schweiz.	☐	☐
2. Margot ist musikalisch.	☐	☐
3. Margot spielt Volleyball.	☐	☐
4. Klaus möchte zwei Instrumente spielen.	☐	☐

14.2. Przykładowe testy samokontroli dla ucznia

Was ich schon alles weiß und kann

Znam:

- ☐ nazwy państw, w których mówi się po niemiecku:
Deu_____, Lie_____, Öst_____,
die Sch_____.
- ☐ nazwy stolic państw niemieckojęzycznych: Ber_____, Wi_____, Be_____, Vad_____,
a także niektórych miast.
- ☐ nazwy kilku języków, na przykład: Pol_____, Eng_____, Deu_____.
- ☐ zwroty na powitanie i pożegnanie i wiem, kiedy je stosować:
Guten T_____! Gu_____ Mo_____! G_____ Ab_____! Ha_____!
Au_____ Wie_____! Guten T_____g, He_____ Meyer! G_____ A_____,
Fr_____ Lang_____.

Potrafię powiedzieć:

- ☐ jak się nazywam: Ich hei_____.
- ☐ gdzie mieszkam: _____ wo_____ in _____.
- ☐ skąd pochodzę: Ich ko_____ a_____.
- ☐ ile mam lat: Ich b_____ Jahre _____.
- ☐ w jakim języku mówię: Ich sp_____ Po_____ /
De_____ / En_____.
- ☐ jaki jest mój numer telefonu wraz z numerem kierunkowym:
Meine Tele_____ ist _____.
- ☐ że czegoś nie rozumiem: Das ver_____ ich nich_____.
- ☐ że przyłączę się do zabawy lub innej czynności: Ich ma_____ m_____!

Potrafię zapytać:

- ☐ koleżankę/kolegę, jak się nazywa: Wie hei_____ du?
- ☐ koleżankę/kolegę, gdzie mieszka: W_____ wo_____ du?
- ☐ koleżankę/kolegę, skąd pochodzi: W_____ kom_____ du?
- ☐ koleżankę/kolegę, ile ma lat: Wie a_____ bi_____ d_____?
- ☐ osobę dorosłą oraz koleżankę/kolegę, co słyszał: W_____ ge_____s_____?

L1

4 Richtig oder falsch? Hör zu und markiere.
Prawda czy fałsz? Wysłuchaj nagrania i zaznacz.

/5
punktów

	RICHTIG	FALSCH
1. Michael kommt aus Deutschland.	☐	☐
2. Er wohnt in Wien.	☐	☐
3. Er geht in die Klasse 4B.	☐	☐
4. Er findet Mathe toll.	☐	☐
5. Er geht oft auf den Sportplatz.	☐	☐

L2

Wann ist das Museum geöffnet? Markiere.
Zaznacz, kiedy muzeum jest czynne.

/6
punktów

- ☐ Montag
- ☐ Dienstag
- ☐ Mittwoch
- ☐ Donnerstag
- ☐ Freitag
- ☐ Samstag
- ☐ Sonntag

Kurpfälzisches Museum

K

M

Öffnungszeiten | Opening hours

Dienstag bis Sonntag 10 – 18 Uhr,
Montag geschlossen

| Tuesday to Sunday from 10 a.m. to 6 p.m.
| Closed Monday

L3

Markiere, was richtig ist.
Zaznacz poprawną odpowiedź.

/5
punktów

1. Wie findest du Deutsch?
☐ Zwölf. ☐ Toll. ☐ Alt.
2. Was ist dein Lieblingsfach?
☐ Mittwoch. ☐ Österreich. ☐ Geschichte.
3. Wann gehst du ins Kino?
☐ Aus Polen. ☐ Am Sonntag. ☐ Auf den Sportplatz.
4. Woher kommst du?
☐ Aus der Schweiz. ☐ Auf den Spielplatz. ☐ In den Zirkus.
5. Wie alt bist du?
☐ Ich bin witzig. ☐ Ich bin blöd. ☐ Ich bin zehn.

Theo prüft. Theo prüft. Theo prüft. Theo prüft.

Rozwiąż test, sprawdź, co już umiesz.

L4

Was passt nicht in die Reihe? Streich es durch.
Skreśl wyraz, który nie pasuje do pozostałych.

/5
punkty

1. Mathe – Englisch – Sport – Mittwoch – Kunst
2. Montag – Sonntag – Dienstag – Freitag – Naturkunde
3. langweilig – zwölf – blöd – toll – furchtbar
4. Musik – Bleistift – Schere – Heft – Buch
5. Deutschland – Österreich – Wien – Polen – Schweiz

L5

Verbinde, was zusammen passt.
Połącz pasujące do siebie fragmenty zdań i wpisz hasło.

/7
punkty

1. Ich komme	Olaf?	E
2. Du trinkst	aus Polen?	I
3. Wo wohnst	Gitarre.	Z
4. Er lernt	du?	H
5. Was trinkt	Saft.	C
6. Wer kommt	aus Deutschland.	S
7. Erika spielt	Deutsch.	W

Ich wohne in der

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

L6

Bilde richtige Sätze.
Ułóż poprawne zdania i zapisz je.

/5
punkty

1. spielst • was • du • ?

2. habe • am Montag • ich • Deutsch

3. auf den Sportplatz • ich • gehe

4. Englisch • wie • du • findest • ?

5. in den Zirkus • wann • du • gehst • ?

zusammen: **/33**
punkty

33

Napisałeś/teś test
rewelacyjnie.
Jesteś
perfekcjonistką/tą.

24-32

Zdałeś/teś test z wynikiem bardzo dobrym.

18-23

Zdałeś/teś test na ocenę dobrą.

9-17

Popelniasz/teś liczne błędy, ale zdałeś/teś test pozytywnie.

0-8

Zrobiłeś/teś za dużo błędów. Powtórz materiał
z tego rozdziału i napisz test jeszcze raz.

20

ich und du neu 4. Zeszyt ćwiczeń.

Quiz time

- 1 Let's make a sandcastle.
a eat b take c make

- 2 Let's ...

- a catch a fish b swim in the sea
c paint a picture

- 3 Circle the word with the different sound.
a cheese b pet c beach

- 4 What's the weather like?
a It's hot. b It's cloudy. c It's sunny.

- 5 What's this?
a knee b foot c toes

- 6 Can you ...?
a swim b touch your toes c skip

Review: units 6, 7 and 8

79

Quiz time

1 Pracujcie w parach. Rozwiążcie kwiz.

- 1** What do you think of my mobile phone?
a No, I don't. **b** Wow! I think it's great.
c No, not at all.

- 2** The elephant is ... the lion.
a bigger than **b** biggest than **c** bigger that

- 3** ... pulls objects towards Earth.
a Friction **b** Smooth **c** Gravity

- 4** Which jumper do you like best?
a I like the grey one best. **b** I like the blue one best.
c I don't like the brown one at all.

- 5** Zosia finishes ... breakfast before half past eight.
a have **b** has **c** having

- 6** Which is the word with the different sound?

a

b

c

- 7** Maria ... feeds the dog after seven o'clock.
a always **b** never

- 8** The ... thing in my school bag is my rubber.
a smallest **b** biggest **c** smaller

52

Review: units 3, 4 and 5

test yourself Units 9&10

VOCABULARY

1 Complete the sentences with the words in the list. There are two extra words.

windy | zebra | lake | hall | mountains | bin
island | lanes | cloudy | sunny | station | house

- 1 It's very ... today. You can't see the sun at all.
- 2 We live on a small ... There is sea all around us.
- 3 Mum and Dad are going to the concert ... tonight. They're very excited.
- 4 It's one of the highest ... in the world and it took the climbers three days to get to the top.
- 5 It's so ... that my hat just blew off my head.
- 6 Don't try and cross the road here. There's a ... crossing just up there.
- 7 It's easy to get about town on a bike because there are cycle ... everywhere.
- 8 I lost my wallet in the city centre. I went to the police ... but they didn't have it.
- 9 Put your rubbish in the litter ... over there.
- 10 We went fishing on the ... but we didn't catch anything.

GRAMMAR

2 Put the words in order to make sentences.

- 1 going / She's / nine / to / me / at / phone
- 2 Monday / We're / morning / on / leaving
- 3 homework / carefully / her / did / very / She
- 4 keys / I / I / remember / my / where / can't / left
- 5 the / It's / day / hottest / of / year / the
- 6 than / It's / mine / car / expensive / a / more

3 Find and correct the mistake in each sentence.

- 1 I speak badly French.
- 2 This is the more popular sport in the world; everybody likes it.
- 3 I had a lot of presents. But the one most I liked was a blue watch from my mother.
- 4 She plays tennis very good.
- 5 He's ten and he still can't to ride a bike.
- 6 We are to meeting him at nine o'clock.

FUNCTIONAL LANGUAGE

4 Write the missing words.

- 1 A ... a horrible day!
B Yes, ... stay inside and watch TV.
- 2 A What are you ... later?
B Nothing. Why?
A ... you want to go skateboarding with me?
- 3 A ... you like to come to my house for dinner on Friday?
B I'd ... to. Thanks.
- 4 A ... what?
B What?
A Mum's taking me to Disneyland Paris this summer. I ... wait!

MY SCORE

22-30

10-21

0-9

Für mein Portfolio

5. Zahlen

Zaznacz odpowiednią liczbę.

1 ☐ eins ☐ zwei 9 ☐ neun ☐ elf	3 ☐ vier ☐ drei 12 ☐ elf ☐ zwölf	5 ☐ sechs ☐ fünf 6 ☐ sechs ☐ zehn	7 ☐ neun ☐ sieben 4 ☐ vier ☐ acht
---	---	--	--

Wpisz cyfrą brakującą liczbę.

eins, zwei, drei, __, __, sechs, sieben __, neun __, elf __

Umiem już liczyć do dwunastu.

Znam nazwy owoców.

6. Ich esse gern Obst

Połącz rysunek owocu z jego nazwą. Pokoloruj te owoce, które chciałbyś zjeść.

Ich möchte ...

eine Erdbeere

eine Pflaume

eine Kirsche

eine Kiwi

eine Birne

eine Banane

eine Orange

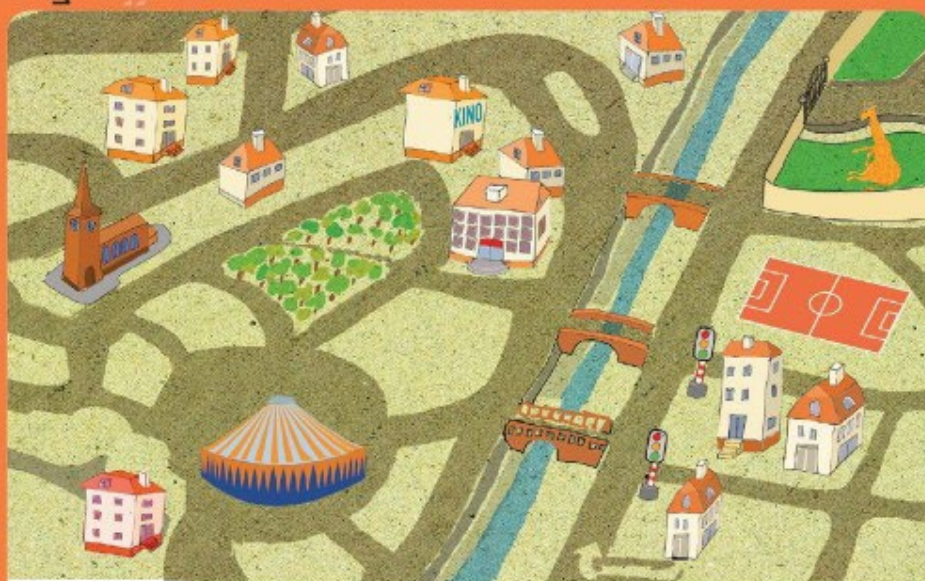
eine Ananas

Mein Dossier Moje dossier

1. Wohin gehst du?

Zaznacz miejsca, do których lubisz chodzić.

Ich gehe gern ☐ auf den Sportplatz,
☐ in die Schule, ☐ in den Zoo,
☐ ins Kino, ☐ in den Park,
☐ in den Zirkus.

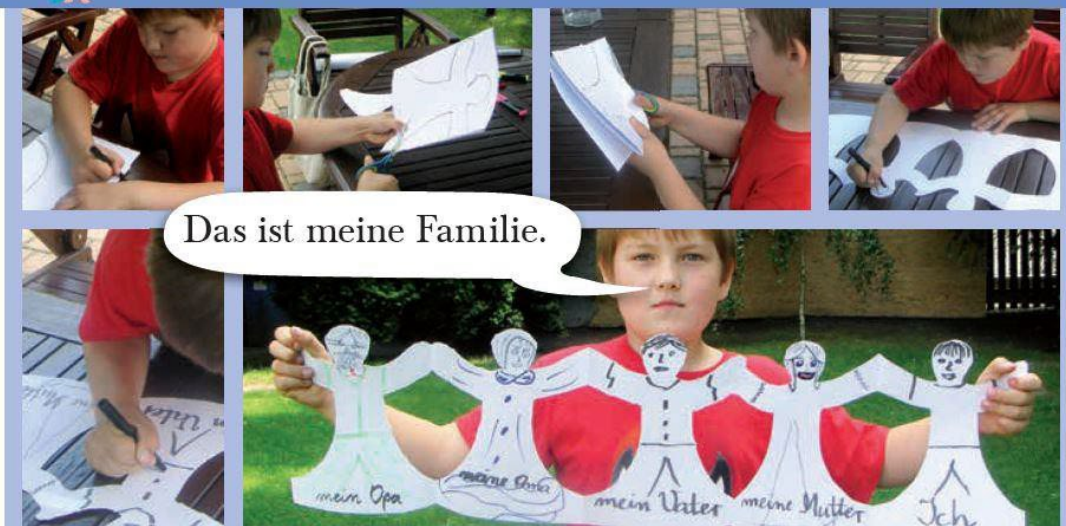
Potrafę nazwać miejsca, do których chętnie chodzę.

13.3. Projekty

4. Bastle die Familie, male sie aus und erzähle.

PROJEKTARBEIT

ABCDeutsch neu 1. Podręcznik.

Storyline

- 1** Betrachte die Bildergeschichte. Was sagt wohl das unbekannte Wesen auf dem Bildschirm?

Obejrzyj historyjkę obrazkową. Jak sądzisz, co mówi dziwna istota z telewizora?

- 2** Wie stellt sich das unbekannte Wesen vor? Hör zu und schreibe es in dein Heft.

27

Jak przedstawia się dziwna istota z telewizora? Posłuchaj nagrania i zapisz w zeszycie przedmiotowym.

- 3** Was meinst du, was heißt dieser Satz auf Polnisch? Wähle die richtige Antwort.

Jak sądzisz, co oznacza to zdanie po polsku? Wskaż poprawną odpowiedź.

Morgen spiele ich auf der Erde.

- a) Jutro będę się bawić w Anglii.
- b) Jutro będę się bawić na Ziemi.
- c) Jutro będę się bawić w Austrii.

- 4** Was antwortet wohl die Person auf die Frage **Machst du mit?**

*Jak sądzisz, co odpowia da dziewczynka/chłopiec na pytanie **Machst du mit?***

- 5** Wie kann sich die Person vorstellen? Schreibe die wichtigsten Angaben in dein Heft.

Jak może się przedstawić dziewczynka/chłopiec? Zanotuj w zeszycie przedmiotowym najważniejsze informacje.

Vorname

Nachname

Alter

Stadt

Sprachen

- 6** Bastle dir eine Figur und stell sie vor.

Wykonaj wymyśloną przez siebie postać i przedstaw się w jej imieniu.

Mach mit! neu 1. Podręcznik.

Wir spielen zusammen

Hört zu und spielt in der Klasse.

Sandra, Sim, Thea, Theo: Kommt, wir spielen zusammen,
kommt, wir spielen zusammen.
Spielst du mit? Spielst du mit?

Kinder: Ja, ich spiele mit. Ja, ich spiele mit.

Sandra: Kinder, Kinder kommt mal her!

Kind 1: Hallo, Sandra, hallo Sim, hallo Thea,
hallo Theo.

Sim: Wer bist du? Wer bist du?

Kind 1: Ich bin Tomek.

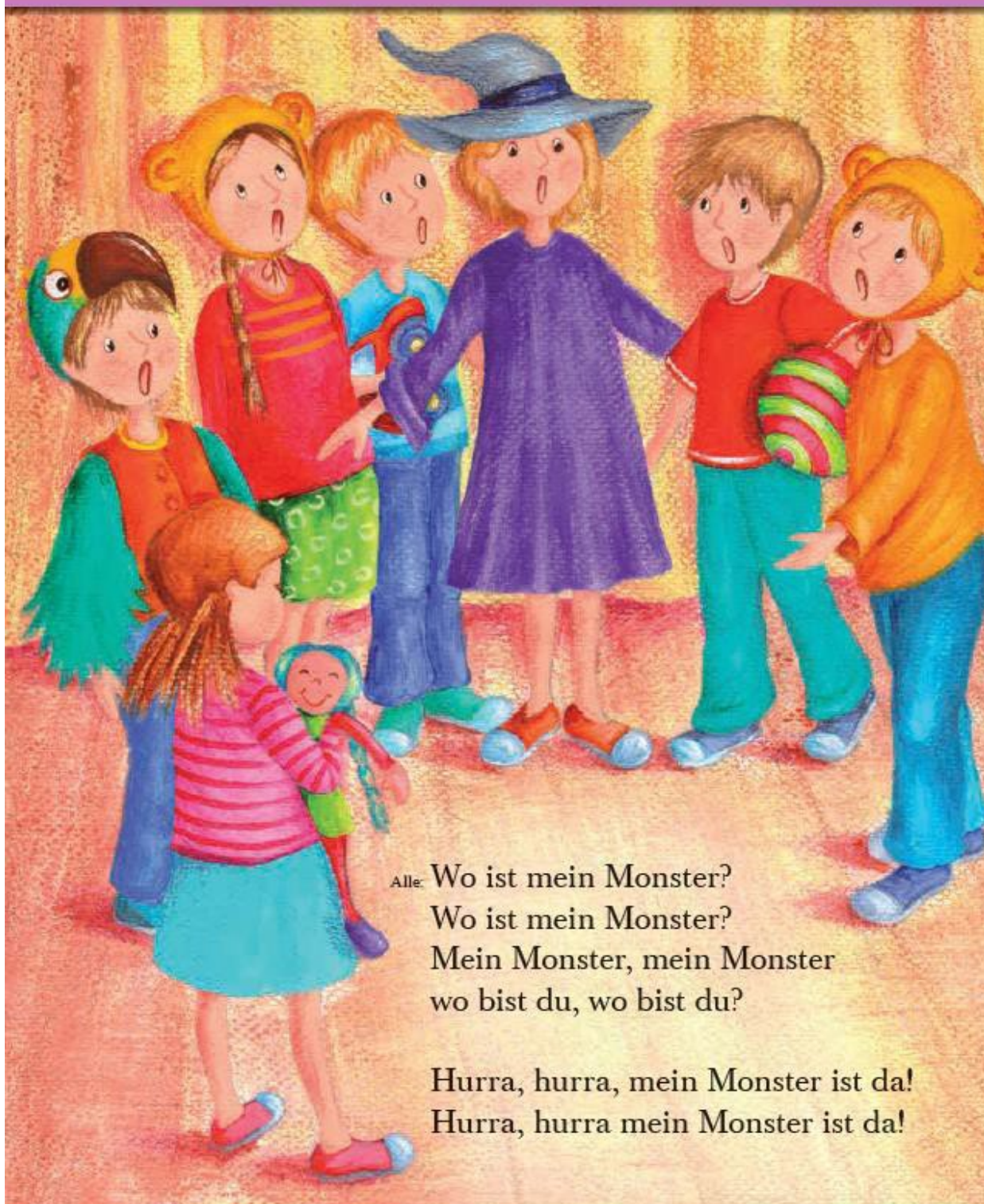
Theo: Was machst du gern?

Kind 1: Ich spiele gern Ball. Wo ist denn mein Ball?
Wo ist denn mein Ball?

Thea: Er ist nicht hier, er ist nicht da.

Kind 1: Aber da ist er ja.

Alle: Wo ist mein Monster?
Wo ist mein Monster?
Mein Monster, mein Monster
wo bist du, wo bist du?

Hurra, hurra, mein Monster ist da!
Hurra, hurra mein Monster ist da!

THEATERSTÜCK

Ich bin so allein

Katze:

Hallo, ich bin eine Katze. Ich bin klein und allein. Ich suche einen Freund. Ich spiele gern. Kannst du mein Freund sein?

Hund:

Ich? Nein, ich bin ein Hund. Ich bin groß und schnell. Ich renne gern. Und du? Rennst du auch so gut wie ich? Wir können keine Freunde sein. Tut mir leid.

Katze:

Oh, schade. Ich muss weiter suchen.

* * *

Katze:

Hallo, ich bin eine Katze. Ich bin klein und allein. Ich suche einen Freund. Ich spiele gern. Kannst du mein Freund sein?

Hamster:

Ich? Oh, nein. Tut mir leid. Ich bin ein Hamster. Ich bin so klein. Ich schlafe am Tag und ich spiele in der Nacht. Wir können keine Freunde sein.

Katze:

Oh, schade. Ich muss weiter suchen.

Katze:

Hallo, ich bin eine Katze. Ich bin klein und allein. Ich suche einen Freund. Ich spiele gern. Kannst du mein Freund sein?

Schildkröte:

Hallo Katze. Ich bin eine Schildkröte. Ich bin so langsam und ruhig. Ich habe eine große Familie und ich muss Möbel für meine Familie machen: Hier sind ein Stuhl, ein Tisch ... Ich habe keine Zeit. Tut mir leid. Ich kann nicht dein Freund sein.

Katze:

Oh, schade. Ich muss weiter suchen.

* * *

Katze:

Hallo, ich bin eine Katze. Ich bin klein und allein. Ich suche einen Freund. Ich spiele gern. Kannst du mein Freund sein?

Kaninchen:

Hallo Katze. Ich bin ein Kaninchen. Ich bin klein und nett. Ich springe gern. Ich habe 5 Schwestern und 6 Brüder. Wir spielen zusammen. Tut mir leid. Ich kann nicht dein Freund sein.

Katze:

Oh, schade. Ich muss weiter suchen.

* * *

Katze:

Hallo, ich bin eine Katze. Ich bin klein und allein. Ich suche einen Freund. Ich spiele gern. Kannst du mein Freund sein?

Papagei:

Oh, nein, unmöglich. Ich habe viel zu tun. Ich spreche gern. Ich spreche Deutsch, ich spreche Englisch, ich spreche Spanisch. Ich habe keine Zeit für Freunde. Tut mir leid.

Katze:

Oh, schade. Ich muss weiter suchen.

